Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...тэмнай 1921 оной ...брьин 21-hээ гарана | № 33 (15656) | 1981 оной февралиин 8, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР Б. Х. ЖАМБАЛОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Партийна органуудта, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ үни удаан саг соо аша үрэтэйгөөр хүдэлhэнэйнь түлөө, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Хориин районой Хориин совхозой директор нүхэр **Жамбалов** Бата Хазуевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной февралиин 4.

АЖАЛНАЙ УРАГШАТАЙ

Даажа абаhан бүлэг үнеэдээ эдеэлүүлээд, ...вад байдаг юрын hаалишанда олониие hонирхуулмаар хөөрэхэ юумэн хаанаhаа байхаб даа гэжэ урдандаа бодомжологшо бэлэйб. Теэд мүнөө үнгэрhэн жэлнүүдэйн ...гэ үйлэ хэрэгүүдые эрьен hанахадам, ма...гад ондоо хүндэшье туhатай юумэн яhа...ла бии байна. Юуб гэхэдэ, хүнэй наhан соо элдэб ушарнууд тохёолдодог ха юм.

Би hаалишанаар ажаллажа захалhаар ...нхэнэй болонхойб. Манай hүбын hаа...лиин фермэдэ 14 hаалишан ажалладаг. ...Бултадаал дүршэнхэйнүүд гээшэбди.

Анханда фермэмнай багахан байhан ааб даа. hүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ байра нэмэ...жэ баригдаад томодхогдоо гээшэ. Фер...мымнай үргэдхэгдэхэдэ коллективнайшье ...нэ боложо, нилээд хүхюу зугаатай болоо. hаалишан гээшэ гансал даажа абаhан ...үнеэдээ харууhалаад, hү шэмыень суг...луулжа тушаагаад байдаг бэшэ гээшэ. Мүнөө үеын hаалишадай ажал хүндэтэй..., харюусалгатайшье болоо. Тодорхойлбол, ехэ hү hаахын тула тэжээлыень зүбөөр хубаарилжа үгэхэш. Үнеэдэ hүйжруулхагүйн түлөө баhал ехэ оролдолго гаргагдана. Эдэ бүгэдэ гансал hаалишадай урда табигдадаг эрилтэ ха юм.

Үнеэн бүриhөө ехэ hү hаахын түлөө нэн түрүүлэн фермэдэмнай горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Илангаяа малай үүлтэр hайжаруулха ажал гуримшуулагдаа бэлэй. Он жэлнүүдэй ошохо бүри ябуулагдаhан энэ ажалнай аша үрэеэ харуулжа эхилээ гээшэ. Тодорхойлбол, фермымнай ...дэй hүрэг hү шэмэтэй, hайжаруулагдаhан үүлтэрэй малаар шэнэлэгдэжэ, сааhан эдеэн элбэгээр абтадаг болоо ха юм. Би үнгэрhэн жэлдэ үнеэн бүриhөө 2360 килограмм hү hаажа, мүрысөөндэ шалгарhан hэмби. hү үйлэдбэрилхэ жэлэймни даабари 112,3 процентээр дүүргэгдэhэн байна. Мүн даажа абаад, харууhалжа байhан 20 үнеэнhээ 22 тугал абажа тушааhамб. Юрэнхы дээрээ би арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоо уридшалан дүүргэжэ, горитой илалта туйлаа hэм.

Фермэдэмнай эрхим амжалта туйлаhан коллективэйнгээ нэрэ хүндые дээрэ ...үргэлсэдэг түрүү hаалишад захаhаа олон юм. Жэшээлбэл, Ирина Буянтуева нёдондо үнеэн бүриhөө 2301 килограмм hү hааhан hэн. Тиихэдэ Мария Питеркаева үнеэн бүриhөө 2360 килограмм hү hааhан байна. Мүн бусад hаалишад Александра ...ргулева, Екатерина Осмачко, Вера ...лбэнова, Нина Постникова, Людмила ...шапова, Прасковья Кокорина, Мария ...гуева, Тамара Осмачко гэгшэд арбадахи табан жэлэй hүүлшын жэлдэ үнеэн бүриhөө 2104—2295 килограмм hү hааhан байха юм. Иигээд ерэхэдээ хубиингаа табан жэлэй түсэб сүм дүүргэгшэд манай фермэдэ илангаяа үнгэрhэн жэлдэ олон байгаа.

...шарынь юуб гэхэдэ, үнгэрhэн хугасаа соо фермэдэмнай зоотехническэ hуралсал ...аар, аша үрэтэйгөөр эмхидхэгдэдэг байhан юм. hаалишан бүхэн эндэ hүрэг ...харууhалха, hү шэмыень дээшэлүүлхэ ...онол арганууды шудалдаг байhан ...ээшэ. Тодорхойлбол, манай коллектив до...р үнеэдэй hү шэмэ дээшэлүүлжэ, хараа...лагдаhан даабаряа заабол үлүүлхэ талаар горитой ажал ябуулагдаhан байха юм.

БИ — ТАБАН ЖЭЛДЭ, ТАБАН ЖЭЛ — НАМДА

Энээнэйл ашаар иимэ ехэ илалта туйлагдаба гээшэ.

Арбадахи табан жэлэй хугасаада бүхы жэлнүүд адли байгаагүй. Түрүүшын хоёр жэлдэ сагай уларил бараг байhан аад, удаадахи жэлнүүдтэ ган гасуурай бэрхэшээл ушараа. Иигээд ерэхэдээ үнгэрhэн табан жэл бидэ малшадые ехэхэн орёо hургуулида hургаа гэхэ гү, али ган гасуурай жэшээлэшэгүй бэрхэшээлые дабахаар ямар арга шадалтай байhыемнай тон наринаар шалгажа, тулгардаhан сагтамнай тухашаруулаадшье абаа. Хэрбээ ерэхэ жэлдэ гү, али хэдыдэшье байг хамаагүй, иимэл бэрхэшээлтэй ушарбал, урданайнгаа дутагдалнуудhаа тобшолол хэжэ, хүшэр бэрхэшээлнүүдые заабол дабажа гарахаар бэлэн гээшэбди.

«Эрдэни шулуун элэхэ бүрез үнгэ ородог» гэдэгтэл, он жэлнүүдэй ошохо бүри бидэ дүршэжэ, алдуу эндүүдээ «мүлигдэжэ», ямаршье бэрхэшээл дабахаар болонобди. Бидэ энэ дүй дүршэлөө гансал өөhэдтөө хадуугаад ябаха бэшэ, мүн ерээдүйнгөө халаан болохо залуушуулда ойлгуулжа үгэхые оролдонобди.

Ошон ошотороо hаалишан гэhэн мэргэжэл «оператор» гэhэн ехэ удхатай үгөөр hэлгэгдэхэ байна. Хүсэдөөр оньhожоруулагдаhан томо комплексын бодхоогдохододо тэндэ hаалишадай орондо операторнууд ажаллаха ха юм. Тиихэдээ ажалыньшье жэшээлэшэгүй хубилхал байха. Газетэнүүдые уншажа, телевизорээр харахада иимэ хубилалта манда ойртожол байhандал hанагдадаг. Илангаяа БАМ-ай барилгашадые эдеэ хоолой зүйлөөр хангаха зорилготой манай райондо хүдөө ажахын гол hалбаринуудые томодхожо, тусгаар мэргэжүүлхэ хүдэлмэри ойрын жэлнүүдтэ ябуулагдахань ха юм.

hүүлэй жэлнүүдтэ совхоздомнай ехэ барилга хэгдэнэ. Байрын шэнэ гэрнүүд, үхибүүдэй сад-ясли, магазин болон бусад байшан олоор баригдаа, hуурин, тосхомнай болбосон түхэлтэй боложо байна. Хүн зонойшье байдал hуудал эрид hайжараа гээшэ. Саашадаа арба нэгэдэхи табан жэлдэ хүн зоной ажаhуудал улам hайжаржа, хүдөө ажахымнай бүри хүгжөөгдэхэ гэжэ этигэнэбди. Энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай проект дотор элеэр бэшэгдэнхэй. Зүгөөр эдэ бүгэдэ хараалагдаhан зорилгонуудай сүм бэелүүлэгдэхын тула бидэ бултадаа мэргэжэл шадабаряа гарган, оhсо оролдосотойгоор ажаллаха болонобди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бүри ехэ уялга абанхайб. Тодорхойлбол, жэл бүхэндэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2500 килограммhаа бага бэшэ hү hаажа, табан жэлэйнгээ түсэбые заабол болзорhоо уридшалан дүүргэхэ хүсэлэнтэйб. Мүнөө үбэлжэлгэмнай hайн ябажа байна. Малай тэжээл элбэг. Бидэ бии байгаа тэжээлээ заабол шанаржуулан буйлуулжа үнеэдтээ үгэнэбди. Тиигэжэ hү hаалимнайшье бараг ябана. Юрэдөө январь hарымнай даабари лаб дүүргэгдэхэ байха.

Саашань хэлэхэдэ, шэнэ табан жэлдэ шэнэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа захалаабди.

Л. ОСМАЧКО,
Баргажанай районой Бодоной совхозой hүбын hаалиин фермын hаалишан.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ВЦСПС-тэ, ВЛКСМ-эй ЦК-да

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет, ВЛКСМ-эй Центральна Комитет үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхын, СССР-эй 1980 оной Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбые, арбадахи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө союзна ба автономито республикануудай, хизаарнууд, областьнууд, городууд болон автономито округуудай, городуудай ба хүдөөгэй районуудай, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай, организацинуудай, эмхи зургаануудай, колхозууд болон совхозуудай коллективүүдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзэбэ. Совет арад КПСС-эй XXIV, XXV съезднүүдэй хараалан тодорхойлhон экономическа стратегиие бодото дээрэнь бэелүүлэн, коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха, арад зоной байдал улам hайжаруулха хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлаhан байна гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

КПСС-эй XXVI съездые эрхимээр угтахын түлөө социалис мүрысөөнэй хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрэлгэ 1980 оной, арбадахи табан жэлэй экономическа ба социальна зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ аша туhа хүргөө.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет ба ВЛКСМ-эй Центральна Комитет илагшад гэжэ мэдэрээд, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугуудаар эдэниие шагнаба:

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДЫЕ:

бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаhанайнь, 1980 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбые, арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар дүүргэhэнэйнь түлөө:

УЗБЕГЭЙ ССР-ые ГРУЗИИН ССР-ые АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР-ые АРМЕНИИН ССР-ые;

бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаhанайнь, 1980 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбые, промышленностиин талаар арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар дүүргэhэнэйнь түлөө:

БЕЛОРУССИИН ССР-ые ЭСТОНИИН ССР-ые;

1980 ондо, арбадахи табан жэлдэ хүдөө ажахын шухала түхэлэй продуктнуудые үйлэдбэрилгын, гүрэндэ худалдалгын талаар бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаhанайнь түлөө.

КАЗАХАЙ ССР-ые ТАДЖИГАЙ ССР-ые;

АВТОНОМИТО РЕСПУБЛИКАНУУД, ХИЗААРНУУД БА ОБЛАСТЬНУУДЫЕ;

бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаhанайнь, 1980 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэб дүүргэлгын талаар, арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар дүүргэhэнэйнь түлөө.

РСФСР-hээ

Башкирай АССР-ые, Дагестанай АССР-ые, Коми АССР-ые, Хойто-Осетиин АССР-ые, Чечено-Ингушай АССР-ые, Краснодарска хизаарые, Приморско хизаарые, Ленинград хотые, Ленинградска областиие, Магаданска областиие, Москва хотые, Московско областиие, Мурманска областиие, Куйбышевска областиие, Оренбургска областиие, Свердловско областиие, Челябинска областиие, Тюменскэ областиие, Еврейскэ автономито областиие.

1980 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбые, промышленностиин талаар арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаhанайнь түлөө:

РСФСР-hээ

Татарай АССР-ые, Красноярска хизаарые, Горьковско областиие, Ивановска областиие, Ростовско областиие;

бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаhанайнь, 1980 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэб ба арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар дүүргэhэнэйнь түлөө:

РСФСР-hээ ГОРОДУУДЫЕ:

Ачинск, Балашиха, Брянск, Владимир, Волжский, Вологда, Воронеж, Гурьевск, Дзержинск [Горьковско областиин], Ижевск, Ишимбай, Йошкар-Ола, Калинин, Калининград [областной], Калуга, Киров [областной], Кировоград [Свердловско областиин], Кострома, Краснокаменск, Курск, Магнитогорск, Мирный, Набережные Челны, Нефтеюганск, Пензе, Пермь, Петрозаводск, Псков, Пятигорск, Рязань, Саратов, Северодвинск, Смоленск, Сосновый бор, Сочи, Старая Русса, Тамбов, Терек [Кабардино-Балкарай АССР], Томск, Тула, Ульяновск, Чебоксары, Шахты, Шуя, Южно-Сахалинск, Ярославль;

13 ГОРОДСКОЙ РАЙОНУУД; 159 АВТОНОМИТО ОКРУГУУД БА ХҮДӨӨГЭЙ РАЙОНУУДЫЕ

Илагшад гэжэ мэдэрэгдээд, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугуудаар, «Арбадахи табан жэлдэ хүдэлмэриин эрхим ашаг үрэ ба шанар туйлаhанай түлөө» гэhэн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дурасхаалай тэмдэгүүдээр шагнагдаад, Бүхэсоюзна Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэ болобо:

Нэгэдэлнүүдэй, тэдэнэй үйлэдбэриин эмхинүүдэй, предприятинуудай, барилгануудай, эрдэм-шэнжэлгын ба бусад организацинууд болон эмхи зургаануудай 513 коллектив;

Колхозуудай, совхозуудай, агропромышленна нэгэдэлнүүдэй, ажахынууд хоорондын предприятинуудай, организацинуудай, эрдэм-шэнжэлгын эмхи зургаануудай 250 коллектив.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугуудаар шагнагдаа:

Нэгэдэлнүүдэй, тэдэнэй үйлэдбэриин эмхинүүдэй, предприятинуудай, барилгануудай, эрдэм-шэнжэлгын ба бусад организацинууд болон эмхи зургаануудай 305 коллектив;

Колхозуудай, совхозуудай, агропромышленна нэгэдэлнүүдэй, ажахынууд хоорондын предприятинуудай ба организацинуудай эрдэм-шэнжэлгын эмхи зургаануудай 500 коллектив.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхын түлөө, СССР-эй 1980 оной Экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэб ба арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гүнзэгыгөөр, бүхы талаарнь шэнжэлхыень партийна, совет, профсоюзна, комсомолой ба ажахын зургаануудта даалгагдаа. КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдhээ, тус Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэhөө эшэ үндэhэтэй зорилгонуудтай зохилдуулан, социалис мүрысөөнэй эмхидхэл улам hайжаруулха, тэрэнэй үрэ нүлөөе бүри ехэ болгохо, 1981 оной түсэбүүд болон социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэмжээнүүдые тодорхойлон хараалха ба бэелүүлхэ. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илаhан предприятинуудай, организацинуудай, совхозууд ба колхозуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ хүдэлмэриин эршэ, тодо hонор эмхидхэл, эрхим шанар хангалгын талаар үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, эдэбхитэдэй үүсхэлнүүдые шэнжэлхэ, тарааха хүдэлмэри эмхидхэхэ.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые улад зондо мэдээжэ болгохын тула, олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүдэй арга боломжонуудые хүсэд бүрин хэрэглэхыень түбэй, республиканска, hалбаринуудай, нютагай газетэнүүд болон журналнуудай, радио ба телевидениин редакцинуудта hанамжалан дурадхагдаа.

* * *

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илаhан республиканuудай, хизаарнуудай, областьнуудай, городуудай, районуудай, автономито округуудай ажалшадые, промышленностиин, барилгын, транспортын, хүдөө ажахын ба бусад hалбаринуудай нэгэдэлнүүдэй, предприятинууд ба организацинуудай коллективүүдые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС ба ВЛКСМ-эй ЦК халуунаар амаршална, баатар габьяата хүдэлмэришэн анги, алдарта колхозно таряашад болон интеллигенци үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар улам дээшэлүүлхын түлөө социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, КПСС-эй XXVI съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаха, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлхын тула бүхы хүсэеэ, эрдэм шадабари болон дүй дүршэлөө зорюулха гэжэ батаар этигэжэ байhанаа элирхэйлнэ.

* * *

«Арбадахи табан жэлдэ хүдэлмэриин эрхим ашаг үрэ ба шанар туйлаhанай түлөө» дурасхаалай тэмдэгүүдээр, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугуудаар шагнагдаhан, СССР-эй ВДНХ-гай Бүхэсоюзна Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэhэн коллективүүдэй нэрэнүүд hалбаринуудай, республиканска, хизаарнуудай ба областьнуудай газетэнүүдтэ тунхаглагдаха.

* * *

БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАД

БУРЯАДАЙ АССР-hээ:

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугуудаар, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Арбадахи табан жэлдэ туйлаhан үндэр ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанарай түлөө» гэhэн дурасхаалта тэмдэгүүдээр шагнагдажа, СССР-эй ВДНХ-дахи Бүхэсоюзна Хүндэлэлэй самбарта иимэ коллективүүд бэшэгдэбэ:

1. ЗҮҮН-СИБИРИИН ТҮМЭР ЗАМАЙ М. И. КАЛИНИНАЙ НЭРЭМЖЭТЭ УЛААН-ҮДЫН ЛОКОМОТИВНА ДЕПО.

2. ГАХАЙН МЯХА ҮЙЛЭДБЭРИЛДЭГ АЖАХЫНУУД ХООРОНДЫН НЭГЭДЭЛ, УЛААН-ҮДЫН РАЙОН.

ХИМИ ХЭРЭГЛЭЛГЫН ...ШАГ ҮРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

...дөө ажахыда хими хэ...рэглэлгын гол шэглэлнүүд ...шаг үрыень бүри ехэ бол...гохо аргануудые февралиин 6-да Москвада, Бүхэроссин ...зүблөөн-семинар дээрэ зүб...шэн хэлсэгдээ.

...Энэндэ КПСС-эй ЦК-гай, ...ССР-эй ба РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведүүдэй, түб министерствэнүүдэй, албан зургаануудай харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд, автономито республиканuудай хүдөө ажахын министрнүүд, ...хизаарнуудай ба областьнуудай хүдөө ажахын управленинүүдэй начальнигууд, ...сельхозхимиин нэгэдэлнүүдэй түрүүлэгшэнэр, эрдэм... колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд хабаадаба.

Россин Сельхозхимиин нэгэдэлэй түрүүлэгшэ, РСФСР-эй хүдөө ажахын министрэй ...тэхи орлогшо В. М. ...ьченко элидхэл хээ. Тиигэжэ хүдөө ажахыда агрохимиин албанай дүүргэдэг үүргын улам ехэ боложо байhыень, үтэгжүүлгэнүүдые, бусад материалнуудые, ургаса хамгаалха хэрэгсэлнүүдые ашаг үрэ түтэсөөр хэрэглэхын түлөө тэдэнэй харюусалга тухай тэмдэглээ.

Агрохимиин нэгэдхэмэл тусхай мэргэжэлтэ албанай хүдөө ажахын зургаануудта эмхидхэгдэhэн ушар республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгын шэнэ шухала шата болоо. Энэ албан хүсэтэ техникэтэй, үтэгжүүлгэнүүдые хадагалха баазатай, шаламар бэрхэ кадрнуудтай. Мүнөө үедэ Хүдөө ажахын химиин нэгэдэлнүүд Россин бүхы областьнууд, хизаарнууд ба автономито республиканuудта тогтоогдоод, ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

Гэхэ зуура, шэнэ албанай тогтонижолгын хэрэг үшөө дүүрээдүй. Колхозууд болон совхозуудта агрохимиин бүлэгүүдые, газарай үрэжэл hайжаруулха саг үргэлжын отрядуудые ажахынуудта эмхидхэхэ шухала гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Россин хүдөө ажахын химиин арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үйлэдбэриинтөө баазануудые бэхижүүлхэ, олон складуудые, нийдэлгэ-буулгын талмайнуудые, цехүүдые, байрын гэрнүүдые бариха ёhотой байна.

Зүблөөн-семинарта хабаадагшад хүдөө ажахыда хими хэрэглэлгын ашаг үрые бүри ехэ болгохо, агрохимиин албанай ажал ябуулгые нарижуулан hайжаруулха тодорхой хэмжээнүүдые хараалба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев зүблөөн-семинар дээрэ үгэ хэлээ.

Зүблөөн-семинарай хүдэлмэридэ СССР-эй хүдөө ажахын министр А. К. Месяц, КПСС-эй ЦК-гай Хүдөө ажахын таhагые даагшын орлогшо И. К. Капустян, РСФСР-эй хүдөө ажахын министр Л. Я. Флорентьев гэгшэд хабаадаба.

(ТАСС).

...Союзна Республиканuудай Компартинуудай съезднүүдhээ

ПАРТИИН ТҮСЭБҮҮД—АРАДАЙ ТҮСЭБҮҮД

...АЛМА-АТА, (ТАСС). Казах... Компартиин XV съезд... хабаадагшад түрүү дүй ...жэл, эрдэм болон техни...ын туйлалтануудые бүри ехэ ...үрэтэйгөөр хэрэглэхыень ...республикын коммунистнууд ...бүхы ажалшадые урьялба. ...д февралиин 6-да хү...дэлмэрез дүүргэээ.

...Партиин XXVI съезд дээрэ ...дагдаха КПСС-эй ЦК-гай ...ект тухай Казахай ССР-эй ...Министрнүүдэй Соведэй Тү...рүүлэгшэ Б. А. Ашимовай элидхэл тон анхаралтайгаар зүбшэн хэлсэгдээ. Республикын саашанхи социально-экономическа хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тодорхойлогдобо. Территориально-үйлэдбэриин шэнэ комплекснуудые эмхидхэхэ, бии байhыень үргэдхэхэ хүдэлмэрез үргэлжэлүүлхэ, нютаг бүхэнэй байгаалиин баялигуудые зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Үзэл сурталай ба политическэ-ниитын хүдэлмэри улам hайжаруулха, арадай ажахые партийна организацинуудай хүтэлбэрилгын онол аргануудые улам нарижуулха зорилгонуудта делегадууд ехэ анхарал хандуулба.

Республикын партийна организациин хүтэлбэрилхы органууд hунгагдаа.

* * *

Эндэ эмхидхэлэй пленум боложо, Д. А. Кунаев Казахстанай Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретаряар hунгагдаба.

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗҮБЛӨӨН

АБАhАН УЯЛГАНУУДАА ДҮҮРГЭХЭ, ХЭЛЭhЭН ҮГЭДӨӨ ЗААТАГҮЙ ХҮРЭХЭ

Облпрофсоведэй президиумэй түрүүлэгшэ А. Д. ЧУКАЕВАЙ хэhэн элидхэлhээ

Манай орон 1981 ондо—арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ дамжан оробо. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула совет арадай ажалай гайхамшаг габьяа гаргаhан үнгэрhэн табан жэл, илангаяа тэрэнэй түгэсхэхы жэл болоhон 1980 он хадаа манай Эхэ ороной түүхэдэ шэнэ хуудаhануудые нэмээн бэшэбэ гээшэ,—гэжэ нүхэр Чукаев зүблөөн дээрэ хэhэн элидхэлээ эхилбэ.

Нёдондо совет хүнүүд Коммунис партиие, Совет гүрэниие байгуулагша В. И. Ленинэй түрэhөөр 110 жэлэй ойе, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда туйлаhан Илалтын 35 жэлэй ойе баяр жабхалантайгаар hайндэрлөө hэн. Союзна болон автономито республиканuудай Верховно Соведүүдые арадай депутадуудай нютагай Соведүүдые hунгалга боложо, совет демократиин улам бадаржа, манай обществын нэгэдэлэй бэхижэжэ байhые гүн хүсэтэйгөөр дахинаа баримталан гэршэлээ.

Манай орон дотор КПСС-эй XXVI съездэ бэлэдхэл үргэнөөр дэлгэрhэн байна. Энэ ушар хадаа ажалшадай ажалай болон политическэ эдэбхи улам бадаргаа. «Табан жэлые габшагай ажалаар түгэсхэе! , КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтая!» гэhэн уряа доро олониитын мүрысөөн улам дэлгэржэ, хэдэн олон шэнэ үүсхэлнүүд мүндэлөө. Энэ хадаа ленинскэ партиие совет хүнүүдэй нягта жагсаалтайгаар тойрон жагсажа байдагые баримталhан бодото гэршэ мүн.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проектые угаа анхаралтайгаар зүбшэн хэлсэлтэ хадаа партиин хараалhан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ хүн зоной ехэ оюун эрмэлзэлтэйгээр, гүрэнэй үмэнэ харюусалгатайгаар хандадаг байhаниинь тодорон харагдана.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай абаhан «Үйлэдбэриин аша үрэ, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхын түлөө, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» тогтоолдо харюу болгон, Шэтын областиин ба Яхадай АССР-эй ажалшадтай мүрысэдэг заншал үргэлжэлүүлэн, республикын ажалша коллективүүдтэ социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые саашадань hайжаруулха талаар хэмжээнүүд абтажа байгаа. Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн улам үргэдэhэн зэргэтэй.

Социалис мүрысөөндэ республикын хүдэлжэ байгаа хүнүүдэй 92 процентнь хабаадана. Табан жэлэй эхинhээ хойшо мүрысөөндэ хабаадагшадай тоо 60 мянга гаран хүнүүдээр олон болоо. Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн улам үргэдэнэ. Мүнөө энэ хүдэлөөндэ 207 мянга гаран хүн хабаадана. 2,5 мянга гаран бригадануудай, 1147 участок, цех болон фермэнүүдэй, 32 предприятинуудай коллективүүдтэ «Коммунис ажалай коллектив» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой. Тэдэнэй дунда Тимлюйн цементын заводой, нарин сэмбын комбинадай, Ермаковско ба Гуджарай геолого-бэдэрэлгын партиин болон бусад коллективүүд ороно.

Партиин XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула бэлдэжэ байха үедэ ажалай 23,5 мянга гаран түрүүшүүл, 70 предприяти болон эмхи зургаануудай, 1,5 мянга шахуу бригада, цех, халаан, мастерска участогуудай коллективүүд болзорhоо урид 1980 оной декабриин 1-дэ табан жэлэй даабари дүүргээд байгаа бшуу.

Элидхэлшэ ажалай түрүүшүүлэй нэрэнүүдые магтан дурдаба. Тэдэнэй дунда Хандагатайн леспромхозой модо бэлэдхэгшэдэй бригадир Социалис Ажалай Герой Алексей Павлович Кудряшов, прибор бүтээлгын заводой токарь Михаил Кузьмич Пластинин, «БАМтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 19-дэхи отрядай горнопроходчик Леонид Иванович Базалий, Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Ольга Энхеевна Сангадиева, «Байгал» учхозой Ленинэй хоёр ордентой hаалишан Любовь Николаевна Седых, Холбоолжоной шулуу нүүрhэнэй уурхайн экскаваторщигуудай бригадир Феоктист Николаевич Бакшеев, «Татарский ключ» карьероуправлениин автомобилиин жолоошон Петр Иванович Базыкин, «Прибайкалец» колхозой загаhа бариншадай бригадир Александр Нефедович Новолодский, столовонуудай нэгэдэхи трестын 7-дохи столовын повар Галина Ивановна Филатова, «Бурятмебельбыт» нэгэдэлэй модошо дархан Владимир Федосеевич Истомин болон олон нүхэд тэмдэглэгдэбэ.

Республикын промышленностиин хүгжэлтэ тухай тогтоходоо, элидхэлшэ арбадахи табан жэлэй туршада 840 мянган киловатт хүсэтэй Гусиноозёрскын ГРЭС-эй нэгэдэхи ээлжээн, жэл соо 3 миллион тонно шулуу нүүрhэ малтаха аргатай Холбоолжоной уурхай, «Бурятферммаш» заводой нэгэдэхи ээлжээн, Тимлюйн цементын заводой шэнэ цех, Кировэй нэрэмжэтэ заводой шаазан гүйлгэhэн амhарта гаргадаг цех, Забайкальска апатитова заводой шанаржуулгын фабрика, Улаан-Үдын трикотажна фабрика, Шулуутын ба Харанхын холимол тэжээлэй заводууд, Улаан-Үдын hүнэй комбинат, Баян-Голой загаhанай завод, Сэлэнгын загаhанай заводой түрүүшын ээлжээн болон бусад томо объектнүүд ашаглалгада тушаагдаа.

Хүдэлжэ байгаа предприятинуудые техническэ талаар шэнэдхэн хубилгаха ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Энэ хугасаада 10 мянга гаран шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо.

1980 ондо республикын арадай ажахыда уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын 9,5 мянган дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдээ. Тэрэнэй аша туhаар 12,4 миллион түхэригэй хэмжээтэй алмалта, арьбалалта туйлаха арга олдоо. Харин арбадахи табан жэлэй туршада республика дотор 53,5 миллион түхэритэй алмалта хэмээр 48 мянга шахуу дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдэжэ, абтаhан социалис уялга болзорhоо урид дүүргэгдээ. Арбадахи табан жэлдэ республикын промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 16,2 процент ургажа, юhэдэхи табан жэлэйхиhээ 214 миллион түхэригэй промышленна продукци ехээр үйлэдбэрилэгдэбэ. Табан жэлэй даабари 100,7 процент дүүргэгдэжэ, даабариhаа гадуур 52,4 миллион түхэригэй продукци худалдагдаба.

Саашадаа элидхэлээ үргэлжэлүүлхэдээ, нүхэр Чукаев республикын түрүү предприятинуудые нэрлэбэ. Удаань республикын тулишын-энергетическэ комплексын хүгжэлтэ тухай тогтоо. Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ энэ хугасаада 4 дахин, нүүрhэ малталга 2,3 дахин ехэ болоо гэжэ тэмдэглээ.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗҮБЛӨӨН

АБАҺАН УЯЛГАНУУДАА ДҮҮРГЭХЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин шанар һайжаруулха талаар ябуулагдаһан хүдэлмэри тушаа тогтохоодо, табан жэлэй туршада 600 шахуу шэнэ зүйлэй продукци гаргагдаа, 167 зүйлнүүдтэ гүрэнэй Шанарай тэмдэг олгогдоо гэжэ тэмдэглэбэ. Продукциин шанар һайжаруулха талаар Тимлюйн цементын, «Электромашина», «Теплоприбор» заводуудта, нарин сэмбын комбинадта, «Туяана» гэжэ оёдолой нэгэдэлдэ, бусад хэдэн предприятинуудта ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Гэхэ зуура промышленностиин хүдэлмэридэ горитой дутагдалнуудай, алдуу эндүүнүүдэй, шиидхэгдээгүй асуудалнуудай бии байһые элидхэлшэ элирхэйлээ. Түсэблэлгын хүдэлмэри, тэрэнэй дүүргэлтын түлөө харюусалга һула, мүнөө харюусанагүй. Энэ хадаа республикын промышленностиин хүгжэлдэ ороһон гол шалтагаанинь болодорхойлоо.

Үнгэрһэн жэлдэ промышленна 19 предприяти (11 процент шахуу) продукци худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Тэрэнэй уламжалан алар 9,2 миллион түхэригэй продукци дутуу үйлэдбэрилэгдээ. Хяагтын плавиковошпадай рудник, томо панелэр гэр барилгын завод, үйлэдбэрилгын «Бурятжелезобетон» нэгэдэл, хүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод, Загарайн карьероуправлени, Улаан-Үдын пивын завод, түмэр бетон хэрэгсэлнүүдэй завод, Хлагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрика, асфальтбетоной завод болон бусад хэдэн предприятинууд ехэ гээгдэлтэйгээр жэлээ дүүргэһэн байха юм. Тэрэшэлэн Хэжэнгын, Хяагтын, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй Хойто-Байгалай болон бусад — хамтадаа 8 район промышленна продукци худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Удаань элидхэлшэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ асуудал тушаа анхаралаа горитой хандуулһан байна. Арбадахи табан жэлэй туршада союзна, союзна-республиканска мэдэлэй юһэн нэгэдэл болон предприятинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй байхаһаа гадна, 1975 оной хэмжээнһээ доошонь оруулжархёо. Тэдэнэй тоодо «Забайкаллес», «Буржелезобетон», «Бурмясопром», һүнэй промышленностиин нэгэдэлнүүд, Зэдын комбинат ороно. Республикын промышленность нёдондо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 98,5 процент дүүргэһэн байна. Тэрээнһээ уламжалан 45 миллион түхэригэй продукци дутуу үйлэдбэрилэгдөө.

Саашань элидхэлээ үргэлжэлүүлхэдээ, нүхэр Чукаев доторой арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ асуудалнуудта анхарал хандуулба. Түбхын түрүүндэ бригадна гуримаар ажаллаха, түрүү дүй дүршэл, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, хэдэн мэргэжэл шудалха хэрэг хадаа үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха гол шухала арга мүн болоно.

Энэ талаар модо бэлэдхэлэй предприятинуудта, Элхиин АРЗ-дэ, БМДК-да, прибор бүтээлгын, «Теплоприбор» заводуудта, барилгын зарим эмхинүүдтэ бэелүүлэгдэжэ байһан хүдэлмэри ашатуһатай байһанаа элирхэйлээ. Ажалай эмхидхэлэй шэнэ гуримда хүдэлжэ байһан хүнүүдэй 44 процент оронхой. Тиихэдэ ЛВРЗ-гэй, Тимлюйн цементын заводой, Сэлэнгын ЦКК-гай «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин 60 процент хүдэлмэришэд бригадна гуримаар ажаллажа байна.

Удаань материал болон түлишын-энергетическэ зүйлнүүдые зүбөөр ашаглаха, хэрэглэхэ, алмаха асуудалнууд тушаа элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Нёдондо республика дотор бүхыдөө 27 миллион киловатт-час электрын элшэ, 62 мянган гекокалориин дулаан, 1100 тонно металл, 8800 тонно түлишэ (условно) алмагдаа. Энэ хүдэлмэри Калининай нэрэмжэтэ локомотивна деподо, Тимлюйн цементын заводто, «Теплоприбор», авиационно, прибор бүтээлгын заводуудта, ЛВРЗ-дэ аша үрэ ехэтэйгээр эмхидхэн ябуулагдана гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

— Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ, тэрэнэй шанар һайжаруулга, янза түхэлыень олон болголого хадаа манай республика дотор шиидхэгдэхэ гол шухала асуудал байһан зандаа. Соёлой-ажаһуудалай, ажахын хэрэглэмжын эд бараа гаргаха табан жэлэй түсэб республикын промышленность бүхы дээрэнь 102,0 процент дүүргэһэн байбашье, харин 1980 оной түсэб оройдоо 94 процентдэ хүргэһэн байна, — гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Үнгэрһэн жэлдэ «Забайкаллес» нэгэдэл, киномеханическа завод, Түлишын промышленностиин министерство, «Бурятстройматериалы» нэгэдэл арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргалгаяа доошонь оруулһан байна. Улаан-Үдын трикотаж газар хубсаһанай фабрикын, Хяагтын ээрэлгэ - нэхэлгын Улаан-Үдын валенка дарадаг фабрикануудай, Кировэй нэрэмжэтэ заводой коллективүүд гаргадаг продукциингаа шанар улам һайжаруулхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Республикын барилгашадай арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ оруулжа байһан ехэ хубита тухай элидхэлшэ горитой тогтоо. Барилгын хүдэлмэриин хэмжээн жэлһээ жэлдэ ехэ болоно. Арбадахи табан жэлэй туршада капитальна барилгада 2,5 миллиард гаран түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа. Тэрэнэй хэмжээн юһэдэхи табан жэлэйхитэй сасуулхада, 58 процентээр ургаһан байха юм. Энэ үедэ 2 миллиард түхэригэй гол фонднууд ашаглагдажа эхилээ һэн. Урда табан жэлэйхитэй жэшэхэдэ, тэрэнэй ургалта 38 процент болоо.

Энэ хугасаада 5 мянганһаа үлүү километр ута электрын элшэ дамжуулха лини, 405 километр автомобильна харгы, уһа, халуун элшэ дамжуулдаг, канализациин шэнэ магистральнууд баригдаһан, городуудые, районуудай түбүүдые, хүдэлмэришэнэй посёлогуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. 1,6 миллион дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүд, 19 мянган һурагшадай һураха һургуулиин байшангууд, 7,4 мянган һууритай ясли-садууд, 6 мянган һууритай клубууд ашаглалгада тушаагдаа.

Хүдөө нютагуудта барилгын ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байха юм. 62 мянган үхэрэй, 60 мянган гахайн, 330 мянган хониной, 576 мянган шубуунай багтаамжатай байранууд баригдаа. Газарай хүрьһэ һайжаруулгын ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Хүдөө ажахы хүгжөөлгэдэ бүхы дээрээ 623 миллион түхэригэй капитальна һомололго гаргашалагдаһан шуу. Урдахи табан жэлэйхиһээ 26 процент дээгүүр болоно.

Байгал-Амарай түмэр зам ехэ хүндэ хүшэр эрхэ байдалда баригдана. Гэбэшье 150 километртэ түмэр харгы табигдаад байна. 8,5 километр тоннель, 9 километр транспортно-дренажна штольни, 250 мянган дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүд, хэдэн олон бусад барилганууд бодхогдонхой.

1980 ондо республика дотор олон миллион түхэриг мүнгэн капитальна барилгада гаргашалагдаа. Энэмнай 1979 онойхиһоо 7 процентээр ехэ болоно. Тэрэл жэлдэ нилээд ехэ сэнтэй гол фонднууд ашаглалгада үгтөө. Тиихэдэ промышленна 9 шэнэ предприяти хүдэлжэ эхилһэн байна. Тиихэтэй хамта промышленна зургаан предприятинуудай хүсэн ехэ болгогдоһон байна. Энэл жэлдэ 250 мянган дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүд баригдаа. 4 мянган үхэрэй, 12,6 мянган хонидой багтаамжатай малай байранууд ашаглагдажа эхилээ бшуу.

Гэхэ зуура бүхы дээрээ табан жэлэй туршада, 1980 ондо барилгын хэрэгтэ ушарһан дутагдалнууд тушаа элидхэлшэ онсолон тогтоһон байна. Үнгэрһэн жэлдэ, илангаяа «Бурятпромстрой» нэгэдэл, «Бурятцелинстрой» трест, Гусиноозерскын барилгын управлени, «Бурводстрой» трест, «Бурятремстрой» нэгэдэл ехэ гээгдэлтэйгээр үнгэрһэн жэлые дүүргэһэн байна. 1980 ондо гол барилгануудые ашаглалгада оруулха түсэбтэ даабари оройдоол 80 процент дүүргэһэн байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ соёлой, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай, тэрэшэлэн техническэ мэргэжэл шудалха һургуулинуудай барилга горитой гээгдэлдэ оронхой. Барилгашадай хүдэлмэридэхи дутагдалнуудай ушар шалтагаан тухай тогтохо зуураа, элидхэлшэ үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэдэй дутуу дунда, хангалтагүй ажал ябуулга тухай хэлэбэ. Подрядна зарим эмхинүүд материальна болон, ажалай арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэн хэрэглэнэгүй. Техникэ бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана. Тэрэнэй олонхинь нэгэ халаанда хүдэлнэ, бага оньһожоруулга мууса нэбтэрүүлэгдэнэ. Гэхэтэй хамта барилгын бүхы хүдэлмэриин 40 шахуу процентнь гараар хэгдэнэ.

Эдэ бүхы дутагдалнуудһаа боложо, нёдондо барилгын 61 эмхи ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Барилгын профсоюзай олон организацинууд ажалай эмхидхэлэй түрүү онол арга, түбхын түрүүндэ бригадна гуримаар ажаллаха арга дүршэл нэбтэрүүлхэ, «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлмэрилхэ» гэһэн үүсхэл дэлгэрүүлхэ асуудалда анхаралаа һулаар хандуулна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Барилгын олон газарнуудта ажалай эмхидхэл һула байдалтай, хүдэлмэриһөө һаатаха ушар олон, кадрнуудай ороолго, гаралга ехэ байһаар.

Арбадахи табан жэлэй туршада республика дотор али бүхы транспорт саашадаа хүгжэһэн байна. Эдэ жэлнүүдтэ Улаан-Үдын түмэр замай отделени ашаа зөөлгын ажахы һайжаруулха контейнер хэрэглэхэ талаар горитой хүдэлмэри хэһэн зэргэтэй.

Тингэһэнэй ашаар ашаа зөөлгын эрьесэ табан жэлэй туршада 13 процент дээшэлээ, ашаанай поездын дунда зэргын ашаа 111 тонноор хүрэһэн байна. Түмэр замай отделениин ажахые хүгжөөлгэдэ, шэнэдхэн һэльбэлгэдэ 19 миллионһоо үлүү түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа.

Арадай ажахын ашаа зөөлгын 1980 оной түсэб 109,4 процент дүүргэгдээ. Нигэжэ 994 мянган тонно ашаа түсэбһөө үлүүлэн ябуулһан байна бшуу. 1980 ондо хүндэ ашаатай 10 мянга гаран поезднуудые ябуулһан гэхэ гү, али 4 миллион шахуу тонно ашаа үлүү ехээр зөөһэн байна.

Улаан-Үдын локомотивна болон вагонно депонуудай, Улаан-Үдын граждан барилганууудай дистанциин Мысовскэ, Галуута-Нуурай болон Улаан-Үдын харгы замай дистанцинуудай, Слюдянска хэлхээ холбооной дистанциин, Улаан-Үдэ, Наушки, Слюдянка станцинуудай вокзалнуудай коллективүүд һайн амжалта туйлаһан байна. Эдэ коллективүүд республиканска болон һалбариин социалис мүрысөөндэ нэгэтэ бэшэ шалгарһан байха.

Гэхэ зуура түмэр замиинд арбадахи табан жэлдэ хараалагдаһан технико-экономическа даабаринуудаа олонхи ушарта дүүргэжэ бираагүй. Ашаа тээхэ болон буулгаха хүдэлмэрие муугаар эмхидхэдэг байһанһаа боложо, вагонууд удаан саг соо миин байлгагдана. Нигэжэ түмэр замай хүдэлмэридэ хүндэ хүшэр байдал ушаруудна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ автомобильна транспорт хүгжөөлгэдэ ехэ хубилалта туйлагдаһан байна. Табан жэлэй туршада ашаа зөөлгэ 21,5 процент, пассажирнуудые хангалга 33 процентээр ургаа. Буряадай транспортна управлени ашаа зөөхэ, пассажирнуудые ябуулха жэлэй түсэб дүүргэһэн байна. Пассажирнуудые зөөлгэ имагтал ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, техникэ хэрэглэлгые һайжаруулһанай ашаар туйлагдаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Ашаанай гурбадахи предприятиин, пассажирска хоёрдохи болон гурбадахи предприятиин коллективүүд гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. 453 жолоошод арбадахи табан жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэв.

Гэхэ зуура автоуправлениин предприятинууд өөһэдынгөө арга боломжые гүйсэд дүүрэн хэрэглэжэ шаданагүй. Автомобильнуудые хэрэглэлгын коэффициент доогуур байһаар. «Бурятжелезобетон», «Бурятстройматериалы» нэгэдэлнүүдэй, Буркоопсоюзай, талханай продуктнуудай управлениин предприятинууд ашаа тээхэ, буулгаха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ.

Пассажирска автотранспортын хүдэлмэри яһала һайжараа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Гэхэтэй хамта тэрэнэй хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл бии байһаар. 1980 ондо гансахан Улаан-Үдын пассажирска нэгэдэхи автопредприятиин 4 мянга гаран ушарта автобус харгыдаа гаража шадаагүй байна. Гадна энэ предприятиин хүдэлмэрилэгшэд пассажирнуудта албан хойрогоор, анхаралгүйгөөр хандадаг байна. Эдэ дутагдалнууд трамвайн хүдэлмэридэ сэхэ хабаатай.

Республикын авиационно транспорт һүүлэй жэлнүүдтэ хурдан түргэноор хүгжэжэ байна. Арбадахи табан жэлэй, 1980 оной технико-экономическа үрэ дүнгүүдээ Улаан-Үдын авиапредприяти һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд һайжаруулаа. АН-24, ИЛ-14 самолёдуудай рейснүүдэй тоо олон болоо. Үнгэрһэн жэлэй эсэс багаар реактивна ТУ-154 самолёт манай аэропорт хүлеэн абадаг болонхой. Тингэжэ пассажирнуудые һайнаар хангаха, самолёдой ниидэлгые нэгэ жэлдэ түргэн болгохо арга боломжо олгогдобо. Почто зөөлгын 1980 оной түсэб дүүргэгдээ.

Гэхэ зуура элидхэлшэ авиаторнуудай хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые тэмдэглэһэн байна. Зарим хүдэлмэрилэгшэдэй пассажирнуудта хэрзэгытээр, бүдүүлигээр хандадаг ябадал бии гэжэ тэмдэглээ.

Удаань республика дотор хэлхээ холбооной хэр зэргэ хүгжэжэ байһан тухай тогтоһон байна. Город хоорондын телефонно холбоон хоёр дахин ехэ болоо. Городой болон хүдөөгэй телефонно сеть 18 мянган номероор ургаа. Тиихэдэ колхоз болон совхозуудай мэдэлэй телефонно холбоон улам хүгжэһэн, һэльбэн шэнэлэгдэһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта хэлхээ холбооной эмхи зургаануудай ажал ябуулгын дутагдалнууд тушаа элидхэлшэ горитой тогтоһон байна. Город хоорондын телефонно станци үдэшын сагта, субботын болон амаралтын үдэрнүүдтэ хангалтагүйгөөр хүдэлнэ.

Бүхы табан жэлэй туршада республикымнай хүдөөгэй ажалшад ган гасуурай тохёолдуулһан бэрхэшээлые дабаха баатай болоо.

Иимэ эрхэ байдалай тохёолдоод байхада, областной партийна организаци, республикын правительство хүдөө ажахын үйлэдбэриие дээшэлүүлхэ хэдэн шухала хэмжээнүүдые хараалжа бэелүүлээ. Табан жэл соо энэ һалбариие хүгжөөхэ хэрэгтэ урдахи табан жэлэйхидэ ороходоо, 25 процентээр ехэ капитальна һомололгын мүнгэ зөөри табигдаһан. Тингэжэ үйлэдбэриин гол фонднууд энэ үе соо 43 процентээр ехэ болоо. Хүдөө ажахын һалбаринуудай хүсэ шадал, техническэ зэбсэгжэлгэнь нилээд ургаа, малай байра олоор баригдаа, үйлэдбэриие томодхохо, тусхай мэргэжэлтэй болгохо хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ, тэндэ индустриальна технологи нэбтэрүүлхэ, газарай үрэжэл һайжаруулха, химижүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдээ.

Табан жэлэй туршада 13 мянган гектар газар шэнээр уһалагдадаг болоо. 10 мянган гектар намаг хатаагдаад 312,5 мянган гектар бэлшээри уһатай болгогдоһон, 107 мянган гектар газарта культуртехническэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Эдэ жэлнүүдтэ һайжаруулагдаһан сабшалан хоёр дахин үргэдхэгдэжэ, 88 мянган гектарта хүргэгдэбэ.

Энэ үе соо колхоз, совхозуудай 5 мянган трактор, таряа хуряалгын 1920 комбайн, 6,5 мянган ашаанай автомашина худалдажа абаа. Хүдөө ажахыда электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ, 1975 онойхидо ороходоо, мүнөө хоёр дахин ехэ болонхой.

Мал ажалай хүдэлмэрие оньһожоруулха, эндэ электрын элшэ хүсэ хэрэглэхэ талаар ехэ юумэн хэгдээ. Табан жэлэй туршада гахайн мяха үйлэдбэрилгэ 15 процентээр, шубуунай мяха — 1,5 дахин ехэ болоо. Шубуунай мяха промышленна аргаар абаха Загарайн бройлерно, Еланска, Никольско болон Твороговско нугаһанай фабриканууд ашаглалгада оруулагдаа. Мал шахан таргалуулха ажахынууд хоорондын комплекснууд, тусхай мэргэжэлтэй ажахынууд эмхидхэгдээ.

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха даабаряа 30 гаран колхоз, совхоз болон шубуунай фабриканууд дүүргээ. Тэдэнэй тоодо Зэдын районой Оёорой, Торинн, Бэшүүрэй районой Бодонгуудай, Бэшүүрэй, Баргажанай районой Бодоной совхозууд, Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ, «Маяк», Улаан-Үдын районой «Искра» колхозууд, Сотниковско шубуунай фабрика, Загарайн бройлерно фабрика болон бусад оролсоно. Тэрэшэлэн зарим хэдэн районууд мяха, һү, нооһо, хартаабха худалдаха түсэбүүдээ дүүргэһэн байна.

Бэрхэшээлнүүдые дабахын түлөө тэмсэжэ, газараа зээтэй болгоод, тэрэнээ һайнаар уһалһан, үтэгжүүлһэнэй, харууһалһанай ашаар эдэ жэлнүүдтэ сагай ямаршье уларилтай үедэ тэжээл ехээр абадаг ажахынууд бии. Жэшээнь, Оёорой, Дээдэ-Тайлсын совхозуудые, Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ, Түнхэнэй районой Ленинэй, Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудые нэрлэхээр.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор үбһэ тэжээлые һайнаар шанаржуулха, гамтай наринаар гаргашалха тушаа онсо анхарал хандуулагдана. Ажахынуудта мүнөө тэжээлэй 468 цех бии болгогдоо, бүдүүн тэжээл хэршэхэ 430 түхеэрэлгэ тодхогдоо. Гансахан үнгэрһэн жэлэй туршада тэжээл бүйлүүлхэ ИРТ-165 түхэлэй бүтээсэ ехэтэй 150 машина ажахынуудта үгтэһэн байна. Тэжээлэн цехүүдтэ мэргэжэл шадабари ехэтэй хэдэн зуун механизаторнууд хүдэлжэ, малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсон, Улаан-Үдын районой «Искра» колхозой, Зэдын районой Оёорой совхозой коллективүүд урдаа ехэ зорилгонуудые табяад, республика доторо социалис мүрысөө үүсхэһэн байна. Эдэ ажахынууд мал ажалай бүхы продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид дүүргээ, малайнгаа үбэлжэлгэдэ хаһа сагтань һайнаар бэлдээ һэн.

Эдэ коллективүүдэй үүсхэл уряае республикын олохон колхоз, совхозууд һайшаан дэмжэжэ, мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсонхой.

Үнгэрһэн жэлдэ хонишодой 106 бригада зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга абажа түлжүүлээ. Тиихэдэ түрүү хонишод К. М. Танганов, Д. Б. Сундуев, Социалис Ажалай Герой В. Г. Романова гэгшэд урда мэтэ баһал эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаа. Жэшээнь, нүхэр Сундуевай бригадын хонишод зуун эхэ хонин бүриһөө 140 хурьга абажа түлжүүлээд, хонин бүриһөө 6 үлүүтэй килограмм нооһо хайшалаа.

Сэлэнгын совхозой һаалишан Социалис Ажалай Герой Н. Л. Тадвашкина, һуралсалай «Байгал» ажахын һаалишан, КПСС-эй XXVI съездын делегат Л. Н. Седых болон бусад нилээд олон һаалишад табан жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, хүдөө ажахыда тохёолдоһон байдалые шүүмжэлхыгээр хаража үзэбэл, абтаһан бүхы хэмжээнүүд үйлэдбэридэ найдамтай үрэ дүн туйлаха арга үшөөл олгоогүй. Ажалдамнай бии байһан ехэ дутагдалнууд, алдуунуудые сагай уларилай тохёолдуулһан бэрхэшээл яашье сагааруулжа шадахагүй байна гэжэ элидхэлшэ заана.

Дүй дүршэл дээрэһээ харахада, нэгэл адли эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан ажахынуудай үрэ дүнгүүдынь ондо ондоо байдаг. Тиихэдэ эндэ гансахан сагай уларил зэмэтэй бэшэ, ажалай эмхидхэлдэ, хүнүүдэй дааһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха хэрэгтэ бии байһан дутагдалнууд бидэниие гэдэргэ татана гэжэ хэлэхэ шухала.

Ажахынуудта газар тарялан үшөөл муугаар эрхилэгдэнэ, һалхинда муудадаг хүрьһые хамгаалха онол арга удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ, сэбэр болон намарай паар, уһалагдадаг газар хүсэд һайнаар ашаглагданагүй. Олохон ажахынуудта минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэгүй. Үбэлэй үедэ тошо ехээр халяажа, хабартаа газар уһалха, үрэжэлыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэрие комплексноор эмхидхэжэ шадаһан ажахынууд лэ уһалагдадаг газарһаа һайн ургаса абадаг байна. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, зөөхэ, малда бүйлүүлжэ эдюулхэ хэрэгтэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл олон.

Байгша ондо мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтэдэ бэрхэтэй байдал тохёолдонхой. Түбхын түрүүн олонхи ажахынуудта, илангаяа Зэдын, Сэлэнгын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын болон Ахын районуудай колхоз, совхозуудта нёдондо үхэрнүүд болон хонидой олоор гарзалһанһаа боложо, иимэ байдал тохёолдобо. Мүнөөшье зарим ажахынуудта малай гарза хоролтодо оролгые усадхаха найдамтай хэмжээн абтанагүй.

Адууһа малые муугаар харууһалһанһаа, тоо толгойень олошоруулха хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандаһанһаа, ээрэн буса ябадалһаа боложо, мал ехэ хоролтодо ороно. Иимэ баримтануудтай саашадаа эбсэжэ яашье болохогүй.

1981 оной бүхы түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ гэбэл, нэн түрүүн газараа ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ ёһотойбди. Таряан ажалда севооборот нэбтэрүүлхэ, тарилгын талмайн хубаарилгые гүримшуулха, уһалагдадаг газарые, үтэгжүүлгые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, хүрьһэ хамгаалха онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ болонобди гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.

Эдэ бүгэдын ашаар ороoһо таряа, хартаабха, овощ болон тэжээлэй ургамалнуудые ехээр ургуулжа абаха шухала. Энээнтэй хамта, хээрын сабшалангай, илангаяа уһалагдадаг газарай ургаса эрид дээшэлүүлхэ, хүрьһэнэй дээгүүрхиие һайжаруулха, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр оруулха хэрэгтэй.

Мүнөө гол шухала зорилго гэхэдэ, малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, бүхы малай тоо толгойе олошоруулха, гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулхын тула бүхы хэмжээ абаха ёһотой. Энээнэй үндэһөөр үбэлжэлгын үедэ адууһа малһаа ашаг шэмэ ехээр абажа, саашадаа бүхы малаа зунай бэлшээридэ хаһа сагтань гаргаха хэрэгтэ эртэнһээ бэлдэхэ болонобди. Энэ жэлэй эрхэ байдалда олонхи малай ехээр туража ондо ороход байһаниие хараада абан, тэдэниие түргэнөөр тэбээрүүлхэ, зунай һаранууудта шэгнүүрыень ехээр нэмэхэ, таргалуулха хэмжээнүүдые зохёожо бэелүүлхэ шухала.

Байгша ондо мяханда тушаагдаха үхэр бүхэниие 340 килограмм, хонин бүхэниие 37 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэй болгохо ёһотойбди.

Нёдондо һү һаалиин ехээр доошолһониие хараада абажа, энэ жэлдэ үнеэн бүхэнэй һү шэмые 200 килограммһаа бага бэшээр дээшэлүүлхэ. Хонин бүхэнһөө 3,1 килограмм ноoһо хайшаһха зорилго табигдана.

Бүхы малай тоо толгойе олошоруулха, абтаһан түл гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха байна. Байгша ондо бүхыдэнь 110 мянганһаа үсөөн бэшэ тугал, 620 мянган хурьга, 170 мянган поршоонхо абаха болонобди. Энээниие бэелүүлжэ шадаад байгаа һаа, республикамнай мал ажалай продуктнуудые худалдаха гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, бүхы малай тоо толгойе олошоруулха даабарияа хүсөөхэ аргатай гэжэ элидхэлшэ заана.

Арад зоной һуудал байдалые һайжаруулха тушаа партиимнай бэелүүлһэн хэмжээнүүдэй ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесэ саг үргэлжэ ехэ боложо байнхай. Табан жэлэй туршада эд бараанай эрьесэ 31,5 процентээр ургажа, 969 миллион түхэригтэ хүрөө. Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай худалдаа наймаанай эрьесэ 26 процентээр ургаһан байна. Худалдаа наймаанай бүхы организацинууд табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ, арад зондо түсэбһөө гадуур 38,1 миллион түхэригэй эд бараа худалдаа. Эдеэ хоолдо ородоггүй эд хэрэгсэлэй, илангаяа соёлой-ажаһуудалай хэрэглэмжын эд бараан ехээр худалдагдадаг болоо.

Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай олохон предприятинууд түсэбөө үлүүлэн дүүргээшье һаань, бүхы дээрээ эндэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд, ехэхэн дутагдалнууд бии байһаар гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Худалдаа наймаанай олохон организацинууд ассортиментын ёһоор эд бараа худалдалгые заримандаа таһалдуулна. Магазинуудай удаан саг соо тоо бүридхэлдэ гү, али заһабарилгада оробо гээд удаан болзорто хаагдаха ушар үсөөн бэшэ. Худалдан абагшадые мэхэлхэ, зарим товарнуудые сэнгһээнь дээгүүр худалдаха, дутуу шэгнэжэ үгэхэ, совет худалдаа наймаанай ёһо гуримые хазагайруулха ушаршье усадхагдаагүй.

Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой эмхинүүдэй ажалда үзэгдэдэг эдэ дутагдалнууд тэндэхи предприятинуудай материально-техническэ баазын үшөөл һула, эдеэ хоолой зүйлнүүдые хадагалха склад, хранилищи, холодильник гэхэ мэтын дутамагһаа болоно. Эдэ дутуу дундануудые усадхаха гээшэ худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго болоно.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга эдэ жэлнүүдтэ зарим тэды һайжараа. Энээниие хүгжөөхэ хэрэгтэ 6 миллион түхэриг һомологдожо, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэдэн шэнэ предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа. Илангаяа хүдөө нютагуудта хүн зоной хэрэглэмжэ хангалга хараа байса ургаа гэжэ тэмдэглэхээр.

Гэхэтэй хамта хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хүдэлмэридэ дутуу дунда юумэн, шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл олон зандаа байһаар. Республика дотор хүнүүдтэ хубсаһа оёхо, химическэ аргаар хубсаһа сэбэрлэхэ, ажаһуудалай орёо нарин хэрэгсэлнүүдые заһабарилха, нэхэмэл хубсаһа оёхо, гэр байра заһабарилха гэхэ мэтэ захилнууд мууса дүүргэгдэнэ. Хүнүүдэй хэһэн захил болзортоо бүтээгдэнэгүй, муу шанартайгаар хэгдэнэ гэһэн гомдол ажалшадһаа үшөөл ороһоор. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хүдөөгэй олохон байшангууд, тушаан абалгын комплексно пунктнууд миин нэгэ халаанда хүдэлнэ. Тэдэнэй хүдэлмэриин график хүн зоной эрилтэдэ таарамжагүйгөөр зарим ушарта табигдана.

Соёлой, элүүрые хамгаалгын, һуралсал гэгээрэлэй, эрдэм наукын эмхи зургаанууд үнгэрһэн жэлдэ абаһан
уялгануудаа гол түлэб д
гээ. Соёлой эмхи зургаа
дай материально-техниче
бааза зарим тэды бэхи
хаа хаанагүй уран һай
самодеятельностиин хүд
ри һайжараа.

Гэхэтэй хамта соёл-г
рэлэй олохон эмхи зу
нуудай хүдэлмэри үр
байгаа мүнөөдэрэй эри
үшөөл харюусанагүй.
бүүд болон соёлой бай
гуудта олон зоной хаб
гатайгаар үнгэргэгдэдэг
жээ ябуулганууд колле
вүүдэй ажал хэрэгтэй
холбогдоногүй. Соёл-гэ
лэй хүдэлмэрилэгшэд
лай түрүүшүүлэй дүй д
лые дэлгэрүүлхэ, соци
мүрысөөнэй дүнгүүдые
до мэдээсэхэ талаар
долго биратай гарга
Ажалшадай амаралтые
хидхэхэ хэрэгтэ дутагда
бии.

Хүнүүдые, илангаяа
үетэниие, коммунис
хүмүүжүүлхэ комплекс
жээнүүд дотор физи
культура болон спорт
ла һуури эзэлдэг. Үнг
жэлдэ республика дотор
лээд олон спортын ма
мастерта кандидадууд
тусхай разрядтай спор
нүүд, ГТО-гой тэмдэгт
нүүдэй олон болоошье
бүхы дээрээ ажалай ко
тивүүд энэ шухала хэ
анхарал үшөөл һулаар
бина гэжэ элидхэлшэ
Физическэ культура
спортые бодотоор хүгж
энээндэ шадаал һаа олон
ниие хабаадуулха, спорт
эмхинүүдэй материальна
зые эрид бэхижүүлхэ
нобди.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ
хы эрдэмэй һургуулинуу
тусхай дунда болон
һургуулинуудай һуралс
материальна бааза зарим
ды бэхижээ. Һуралсал-х
жүүлгын хүдэлмэрие
жуулха, илангаяа үхибү
ажалда дуратайгаар х
жүүлхэ, саашанхи мэр
лээ шэлэн олохо хэрэ
туһалха талаар тод
хэмжээнүүд абтана. Г
хан нёдондо һурагшадай
лэдбэриин 282 бригада,
нонуудта хамта 27 м
һурагшад ажаллаа. Техн
скэ мэргэжэл олгохо ту
училищинууд 11 мянган
гэжэлтэдые бэлдэжэ, а
ажахыда эльгээһэн б
Табан жэл соо дээдэ б
тусхай дунда һургуули
най 41 мянга үлүүтэй
гэжэлтэдые бэлдэжэ
ба.

Эрдэм наукын хүдэл
лэгшэд ашаг үрэ е
зохёон байгуулхы
жэлгэнүүдээ саашадаа
хим шанартай бо
хэрэгтэ хүсэеэ зорю
Теоретическэ болон а
ажахыда ехэ удха
нартай хэдэн шухала а
далнууд шиидхэгдэжэ,
рээнһээ һайн үрэ дүнгүү
танхай.

Элүүрые хамгаалгын
хи зургаанууд һайн б
хэлтэй кадрнуудаар б
хэгдэжэ, тэдэнэй матер
но-техническэ бааза
жүүлэгдээ. Тэрэнэй үнд
хүн зониие медицинск
лаар хангаха хэрэг
тэды һайжаруулагдаа.

Туйлагдаһан эдэ бүхы
баримтанууд республ
экономико, соёл-гэгээр
арбан нэгэдэхи табан
дэ улам хүгжөөхэ үндэһ
ри боложо үгэхэ б
«1981 — 1985 онуудта,
1990 он хүрэтэрхи
Буряадай АССР-эй
бэрилгын хүсэнүүдые
шадань комплексноор
жөөхэ хэмжээнүүд т
КПСС-эй ЦК-гай, ССС
Министрнүүдэй Соведэй
ша оной январиин 9-
һан тогтоол ажалдамнай
хабтар ехэ удха шана

Гансахан хүдөө аж
хүгжөөлгэдэ гүрэнэй
тальна һомололгын 490
лион түхэригэй лимит
хэнь. Энэ табан жэлд
най хүдөө ажахыда 5,6
ган трактор, тэрэ тоодо
пропашной трактор, 4
ган ашаанай автомаши
мянган ороoһоной ком
болон бусад олон маш
техникэ, үтэгжүүлгэ
юм.

Табан жэлэй эсэстэ
ороoһо таряа үйлэдбэр
570 мянган тоннодо,
таабха — 250 мянган
нодо, овощ — 43 м
тоннодо, мяха — 115 м
тоннодо, һү — 265 то
хүргэхэ, 243 миллион ү
6865 тонно ноoһо абаха
тойбди.

Табан жэлэй туршада
миллион дүрбэлжэн метр
майтай байрын гэрнүүд,
мянган һурагшадай һу
тай һургуулинууд, 12,7
ган һууритай хүүгэдэй
яслинуудые бариха бо
бди. Элүүрые хамгаал
худалдаа наймаанай, э
хэрэглэмжэ хангалгын б
амаралтын барилганууд
хэгдэхэ юм.

Байгша оной соц
уялгануудые болон түс
даабаринуудые ямараар
гэһэнһээмнай бүхы табан
лэй түсэбэй дүүргэлтэ
лээд дулдыдаха байна.
мэһээ партиингаа анх
оролдолгодо харюу бо
манай республикын а
шад урдаа табиһан ех
рилгонуудаа амжалтатай
бэелүүлхын тула бүхы
хала юумэ хэхэ байһан
лабтай гэжэ элидхэлшэ
гэсхэлдөө хэлэбэ.

ЗҮБЛӨӨНДЭ ХАБААДАГШАД (зүүн гарһаа): Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой хүдэлмэрилэгшэ Г. Ф. Тунгусова, Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон А. М. Акулов, Яруунын районой «Юбилейный» совхозой һаалишан Ц. Д. Гармаева, Хяагтын түбэй районно больниццын врач Г. В. Мункоева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗҮБЛӨӨНДЭ ХАБААДАГШАД (зүүн гарһаа): Баргажанай районой Шитханай совхозой механизатор М. А. Красноров, Ивалгын ОПХ-гай тугалшан Ц. Б. Базарова, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ Л. М. Фролова, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын жолоошон Ю. Ц. Иванов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗҮБЛӨӨН

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ЗААТАГҮЙ ХҮРЭХЭ

ЭЛИДХЭЛ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгын эхилхэдэ, түрүүлэн КПСС-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь И. М. Пытин үгэ хэлэбэ.

— Коммунис партиин XXVI съездын нээгдэхэ болотор сүүлшын үдэр үлэбэ. Манай Железнодорожно районой ажалшад, бүхы совет арадтал адли, түрэл партиингаа ээлжээтэ ехэ хуралдаае ажалай амжалтаар угтахын тула ехэ эршэтэй оролдолго гарган, хүдэлжэ байнхай. Мүнөө үедэ ажалша коллектив бүхэн хэжэ ажалайнгаа дүнгүүдые согсолжо, ерэхэ табан жэлэй зорилгоо түсэбүүдые табижа байна, — гээд, тэрэ үгэеэ эхилбэ.

Районой предприятинууд үнгэрэгшэ арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые, мүн 1980 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа. Табан жэлэй түсэбһөө гадуур 105 миллион түхэригэй продукци гаргагдаа. Ажалай бүтээсэ 33 процентээр дээшэлжэ, продукци үйлэдбэрилгын ургалтын хэмжээнэй дүрбэнэй гурбан хубинь тэрэнэй ашаар олоһон байна.

Партиин райком болон партиина организацинууд түрүү коллективүүдэй, ажалай түрүүшүүлэй болон шэнэ зүйлэ үүсхэгшэдэй дүй дүршэлые дэмжэхэ, бүри үргэнөөр тараан дэлгэрүүлхэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулдаг. Тиимэһээ табан жэлэй үедэ «Табан жэлэй түсэб — болзорһоонь урид», «Шанарай табан жэлэй — хүдэлмэришэнэй бата найдамтай ажал», «Гээгдэгшэгүйгөөр хүдэлхэ», «Шанарай рейснүүд» гэхэ мэтэ уриалнууд үргэнөөр дэлгэрһэн байха юм. Эдэ бүгэдын ашаар 5 мянган хүдэлмэришэд, 25 предприяти табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа.

Мүнөө үедэ түрүү предприятинууд партиин съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоод, байгша оной хоёр һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ [illegible] оролдожо байнхай.

Саашань үгээ үргэлжэлүүлжэ, партиин табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ [illegible] тухай [illegible]. Тиихэдээ ажалай [illegible] бригада [illegible] ябадалые нэбтэрүүлжэ байна. [illegible] районой [illegible] дотор 475 [illegible].

[illegible] Иланггаа «Теплоприбор» [illegible] КПСС-эй [illegible] бусад предприятинуудай [illegible] «Бурятпромстрой» [illegible].

Саашань нүхэр И. М. Пытин КПСС-эй XXVI съездэдэ партиин ЦК-гай проектые [illegible].

[illegible]

— Манай ажахын хүдэлмэришэд түрэл партиингаа XXVI съездые ажалай амжалтануудаар угтахын тулада [illegible] социалис уялгануудаа [illegible] оролсоод, хүдөө [illegible] продукци элдэб [illegible] үйлэдбэрилхын тула [illegible] оролдоно, — гээд, Б[illegible] районой Бодонгуу совхозой директор Д. Ц. [illegible] үгэеэ эхилбэ.

Совхоз табан жэлдэ мяха худалдаха түсэбөө [illegible] процент, хурьгадые [illegible] түсэбөө 100 процент, ноо худалдаха — 118 процент дүүргэнэ. [illegible] 107 процент дүүргэхэ байна. Ажахынмнай 17 [illegible] малшад арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэһэн байха юм. Ажалай түрүүшүүлэй дундаһаа малшад — Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Ц. С. Бадмажаповае, эгэшэ, дүү Дармаевуудые, Лодоевой, Шираповай болон Данзановай бүлэнэрые, механизаторнууд А. Т. Базаров болон Сукневые нэн түрүүн нэрлэлтэй. Мүн совхозой түрүү луговодуудай ашаүрэтэй ажал хүдэлмэри тэмдэглэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ 80 мянган центнер һайн шанартай үбһэ ургуулаад, саг соонь хуряажа абаһан байна бшуу. Харин түсэбөөр 75 мянган центнер үбһэн бэлэдхэгдэхээр хараалагдаһан байгаа.

Манай совхоз мүнөө үедэ залуу мал түлжүүлхэ, шахан таргалуулха ажахынууд хоорондын нэгэдэл болгогдонхой юм. Тиигэжэ мүнөө 2500 тугал, буруунууд шахагдажа байна. Һүүлэй хоёр һарын дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, һайн үрэ туйлагдаа гэжэ хэлэхээр. Юуб гэхэдэ, сүүдхэдэ тэдэмнай 700—800 граммаар шэгнүүрээ нэмэһэн байгаа бшуу. Саашадаа ажахымнай 5—6 мянган залуу мал шахан таргалуулха арга боломжотой болохо байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ өөһэдынгөө хүсэ шадалаар гүйсэд оньһожоруулагдамал гурбан ехэ байра барябди, мүнөө үедэ 400 малай байха үшөө нэгэ байра баригдажа байна. Харин хараалагдаһан малнуудые бүхыдэнь байха байрануудаар хангахын тула үшөөл эды шэнээн байрануудые шэнээр бариха болонобди.

Тэрэнэй хажуугаар бүхы зүйлэй тэжээлээр гүйсэд хангаха гээшэ тон шухала болоно. Будүүн ба шэмэтэ тэжээлнүүдээр гүйсэд хангагдаад байбал, түхэреэн жэлдээ мал шахажа шадаха аргатай болохобди. Эндэ тэжээлээ зүбөөр хэрэглэхэ асуудал бүри хурсаар табигдана.

Һүүлэй үедэ энэ талаар зарим хэмжээнүүд абтажа байнхай. Хэрбээ урдань үбһэ тэжээлээ агаар 21 гүүртэ [illegible]

[illegible]

Мүнөө газар тарялангай болон сабшалангай үрэжэл һайжаруулха хэмжээнүүд абтана. [illegible] Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствын [illegible] Хонхоло горхон дээрэ уһа хааха, [illegible] голһоо уһа сабшалан, тариалан дээрэ гаргаха [illegible] хэрэгтэй.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн «БАМтоннельстрой» управлениин 13-дахи тоннельнэ отрядай проходчикуудай бригадир Л. И. Базалин Байгалай тоннелые малтажа байгаа хүдэлмэришэдэй [illegible] ажал тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Байгалай тоннель малталга дээрэ гурбан отряд хүдэлжэ байна. [illegible] 13-дахи отрядай Ю. Д. Бордаченко болон минии хүдэлмэришэдэй бригаданууд тус тоннель малтаа, [illegible] даашана. [illegible] Гол тоннель болон транспортно-дренажна штольнэ малтадаг бригаданууд 1980 оной октябриин 27-до, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэжэ шадаа. Эдэнэрэй дүй дүршэлые шэнэ табан жэлдэ бүгэдын шадабари-болгохо гэжэ оролдохо байнабди.

Тоннельщигүүд партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ социалис уялга [illegible] Байгалай тоннель малтажа [illegible]

[illegible]

Байгалай тоннель малтажа [illegible] хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Тиигэбэшье манай барилгашад гүрэн түрын табиһан айхабтар ехэ зорилгонуудые саг соонь, һайн шанартайгаар дүүргэхын тула хүсэ шадалаа гамнахагүй байха гэжэ найдуулнаб.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада тоннель малтагшад эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулаа гэхэдэ, ехэ алдуугүй. Энэ ехэ барилга дээрэ хүдэлжэ байгшад табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые 1980 оной октябриин 7-до — СССР-эй Конституциин үдэр сүм дүүргэһэн байха юм. Тиимэһээ эндэ олоһон дүй дүршэлөө ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, ажалайнгаа амжалтануудые улам арьбадхаха арга боломжотой гээшэбди.

Коммунис парти болон Совет правительствын табиһан асари ехэ зорилгонуудые бүримүһэн, эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, манай үе сагай агуу барилга — Байгал-Амарай түмэр замай барилга саг соонь дүүргэхэбди гэжэ та бүгэдые найдуулхыемнни зүбшөөгыт, — гээд, нүхэр Л. И. Базалин үгэеэ дүүргэбэ.

— Партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект дотор манай районой Озёрнын полиметаллай нөөсэ баялигые ашаглаха бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхэ тухай бэшэгдэһэн байна, — гээд, Яруунын райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. З. Алсахаев үгэеэ захалаа. — Энэмнай районой саашанхи хүгжэлтэдэ ехэ нүлөөлхэ гээшэ.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада район дотор 27,1 миллион түхэригэй капитальна барилга хэгдээ. Колхоз болон совхозуудта үнеэдэй 8, тугалай 3, хонидой 34 байра, мүн автомашинын гараж болон силосэй, сенажай траншейнүүд баригдаа. Мүн нилээд ехэ мүнгэ зөөри социально-соёлой барилгада гаргашалагдаа. Энэ үедэ 279 һуурин гэрнүүд, 3 клуб, 4 библиотекэ, мүн хүүгэдэй сад-ясли, магазинууд, больницын болон һургуулиин байшангууд бодхоогдоо.

Колхоз болон совхозууд 294 трактор, тэрэ тоодо К-700 түхэлэй 35 трактор, ороонһоной комбайн болон бусад техникэ, хамта 7,5 миллион түхэригтэ абаһан байна. Тиигэжэ үйлэдбэриин гол фонд 13 процентээр дээшэлээ.

Табан жэлэй туршада үхэрэй тоо 1270 толгойгоор, хонид —11 мянгаар, морид 420 толгойгоор олошорһон жэшээтэй. Мүн адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлээ. Энээнэй ашаар 9-дэхи табан жэлэйхитэй сасуулбал, һү —4 процентээр, мяхан —11, нооһон —23,6 процентээр ехэ абтаа. Гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэй түсэб 1980 оной ноябриин 25-да дүүргэгдээ һэн. Эндэ «Комсомольский», «Юбилейный» совхозуудай хубита ехэ.

Тиигэбэшье гүрэндэ мяха, нооһо худалдаха табан жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй үлөө. Мүн гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха үнгэрһэн жэлэй түсэб бэелүүлэгдээгүй. Энэ манай ехэ дутагдал, саашадаа нимээр ажаллажа болохогүй гэжэ мэдэнэбди.

Манай ажахынуудай айхабтар ехэ арга боломжонуудтаи байһыень үйлэдбэриин түрүүшүүлэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд гэршэлжэ үгэнэ. «Комсомольский» болон «Улаан Туяа» совхозууд табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабарииe бүхы талаарнь бэелүүлжэ шадаа. Хэдэн олон хонишод, һаалишад, мал адуулагшад ган гасуур байгаашье һаа, урдаа табигдаһан түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Эдэнэрэй дүй дүршэлые шэнэ табан жэлдэ бүгэдын шадабари-болгохо гэжэ оролдохо байнабди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ районой ажахынууд ороохо тарянай, үбһэ ногоонои бараг ургаса абаһан байна. Жэшээнь, «Юбилейный» совхозойхид 67 мянган центнер таряа хуряажа абаа гэхэ гү, али гектар бүриһөө 14,5 центнер суглуулаа. Район бүхы дээрээ урда жэлэйхиһээ ехэ үбһэ, силос, сенаж, ногооной гурил бэлэдхэжэ абаа.

Теэд энэмнай мүнөө сагай эрилтэ хангаһагүй. Бидэнэр жэлдээ 450—470 мянган центнер ороохо таряа, адагынь 612 мянган центнер үбһэ хуряажа абадаг болохо ёһотойбди. Тиигэжэ үнгэрһэн жэлдэ абтаашаһаа 50—70 мянган центнерээр ехэ ороохо, 1,5 дахин ехэ үбһэ үйлэдбэрилхэ болонобди. Эдэ бүгэдэ мал ажалаа саашадань найдамтайгаар хүгжөөхэ арга олгохо байна бшуу.

Районой түрүүшүүлэй һаяхан болоһон зүблөөн дээрэ энэ жэлдэ бэелүүлэгдэхэ социалис уялганууд абтаа. Тэрэнэй ёһоор 47 мянган центнер мяха, 120 мянган центнер һү, 4470 центнер нооһо абахаар хараалагданхай. Мүн үнеэн бүриһөө адагынь 1900 килограмм һү, хонин бүриһөө 3,5 килограмм ноохо абаха, гүрэндэ тушааха үхэрнүүдэй шэгнүүр 3,5 центнертэ, хонидой — 40 килограммда хүргэхэ зорилго табигдаа.

Табигдаһан эдэ зорилгонуудай хуби заян энэ жэлэй үбэлжэлтэһөө ехэ дулдыдаха байна. Тиимэһээ малаа һайнаар үбэлжүүлхэ гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдонобди. Энэ үбэлжэлгэдэ ороһон малай условно толгой бүридэ 11,2 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл бэлэдхэгдээ һэн. Энэ үбэлдөө түрүүшынхеэ һолоомоёо аммиачна уһаар шанаржуулнабди. Тэжээл буйлуулха 26 цех хүдэлгэгдэнэ. Үдэртөө 150 тонно холимол тэжээл бэлдэгдэнэ.

Шэнэ жэлэй эхинһээ 12 мянга гаран хурьгад, 878 тугал абтаад байна. Түрэл партиингаа XXVI съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр гүрэндэ мяха, һү худалдаха түрүүшын кварталай түсэб дүүргэхэ аргатай болоод байнабди.

Тэрэшэлэн районой модошод, загаһашад, Госкомсельхозтехникын хүдэлмэрилэгшэд, мелиораторнууд ажалай ехэ бэлэгтэйгээр партиин XXVI съездые угтажа байна.

Районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй туйлалтануудта манай шефүүдэй — ЛВРЗ болон «Электромашина» заводуудай коллективүүдэй хубита бии. Районой ажалшадай үмэнэһөө нүхэр Алсахаев шефүүдтээ ехэ баяр баясхалан хүргөөд, саашадаашье туһалжа байхыень хүсөө.

Удаань Холбоолжоной шулуун нүүрһэнэй уурхайн парткомой секретарь В. Л. Невмержницкий үгэ хэлэхэдээ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэелүүлхэ социалис уялгануудай абтаад байһан тухай мэдүүлээ. Тиихэдээ манай коллектив үнгэрһэн табан жэлдэ 197 мянган тонно шулуун нүүрһэ түсэбһөө үлүү гаргаа, экскаваторщигуудай 11, тепловозуудай 5, үрэмдэгшэдэй — 4 бригада табан жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргээ гэжэ тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта үгэ хэлэгшэ үйлэдбэридөө бии байгаа бэрхэшээлнүүдтэ тогтоо. Жэлдээ 3 миллион тонно нүүрһэ малтаха гэжэ проектээр хараалагдаһан хүсэндөө мүнөөшье хүрөөгүй байнабди. Ушар юуб гэхэдэ, проектээр хараалагдаһанда орходоо, нилээд үлүү газар малтагдана. Малтаһан шоройе зөөлгэдэ гансахан автомашинануудые бэшэ, харин түмэр харгы хэрэглэхэ шухала болооо. Тиимэһээ хүсэ ехэтэй экскаваторнуудые абаха, 23 километр утатай түмэр харгы табиха хэрэгтэй. Бүхыдөө 23 миллион түхэригэй нэмэлтэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоод байна. Тэрээнгүйгөөр саашадаа нүүрһэ малталгаяа дээшэлүүлхэ арга байхагүй гэжэ тэрэ хэлээ.

Мүн 220 хүнэй һууха хэмжээтэй столово, машина табиха гараж, склад болон байрын гэрнүүдые бариха хүдэлмэри гэдэргэ татагдаһан. Энэмнай баһал ажалда ехэ һаад ушаруулна.

Табан жэлэй түсэбтэ даабари амжалтатайгаар бэелүүлһэн тухайгаа Ленинэй орденто Борьёогой совхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Г. Л. Раодаев зүблөөндэ хабаадагшадта элидхээ. Табан жэлэй туршада жэлдээ зуун хонин бүриһөө 117 хурьган түлжүүлэгдэһэн, хонин бүриһөө 4,6 килограмм ноохо хайшалһан, хурьгадаа дунда зэргээр 22 килограммтайгаар эхэнээнь һалгааһан байнабди.

Мүнөө жэлэй түл абалгада нарин һайнаар бэлдэнхэйбди. Хонэ тэжээлэй хомор байгаашье һаа, һүрэгөө һайнаар ондо оруулжа, хараалагдаһан түсэбтэ даабаряа, социалис уялгана амжалтатайгаар дүүргэхэбди. Энэмнай КПСС-эй XXVI съездэдэ манай ажалай бэлэг болохо гээ.

— Түрэл партиингаа ээлжээтэ съездын урда совет хүнүүд үнгэрһэн табан жэлэйнгээ ажалай дүнгүүдые согсолжо, дутуу дундануудаа элирүүлдэг, саашанхи зорилгонуудаа хараалдаг гээшэ. Манайшье комбинадай хүдэлмэрилэгшэд баһал суглаануудые үнгэргэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонуудаа хараалалнхай, — гээд, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарии сэмбын комбинадай директор К. И. Альцман үгэеэ эхилбэ.

Үнгэрһэн табан жэлдэ комбинат хүсэ шадалаа нилээд нэмээһэн, шэнэ оньһон техникэ болон түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан байна. Энээнэй ашаар элдэб зүйлэй шэнэ продукци гаргагдадаг болоо. Тиихэдэ үйлэдбэрилэн

ЗҮБЛӨӨНДЭ ХАБААДАГШАД (зүүн гарһаа): Бэшүүрэй райпотребсоюзай профкомой түрүүлэгшэ С. Ц. Сотнич, Гусиноозёрскын ГРЭС-эй ахалагша машинист В. Н. Бегунов, Загарайн районой Онохойн совхозой бригадир А. А. Потемкина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

гаргадаг продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаа. Мүнөө үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы продукциин 40 процентнь гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэйгээр гаргагдана. Иигэжэ тус комбинат оронойнгоо түрүү предприятинуудай зэргэдэ гараһан байха юм.

Үнгэрһэн үе соо хүдэлмэрилэгшэдэй һаадгүйгөөр ажаллаха эрхэ байдал байгуулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлһэн, эрхим дүн туйладаг хүдэлмэрилэгшэд олошорһон байна. Жэшээлхэдэ, Б. Гаврилова, Б. Аюшеева, И. Н. Прокопьева болон бусадай нэрэнүүд гансашье республика соогоо бэшэ, харин орон соогоо мэдээжэ болонхой. Комбинадай захиргаан, партком, профсоюзай болон ВЛКСМ-эй комитет социалис мүрысөө бодотоор дэлгэрүүлжэ, элдэб һайн һайхан үүсхэл бадаруулха хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг. Тиимэһээ һуларшагүй ошоор бадардаг мүрысөөн хүдэлмэришэдэй эдэбхи дээшэлүүлнэ.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эндэ нэбтэрүүлэгдэһэн үйлэдбэриие автомат аргаар хүтэлбэрилхэ гурим ехэ нүлөө үзүүлээ. Энээниие нэбтэрүүлһэнэйнгээ түлөө комбинат ВДНХ-гай III-дахи шатын дипломоор шагнагдаһан байха юм.

— Мүнөө үеымнай үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнууд гэхэдэ, олон хүдэлмэришэд ажалһаа гаража ошоно. Энээнэй гол шалтагаануудые тоолобол, бидэндэ 15—16 наһатай залуухан басагад ажаллахаяа ерэдэг. Тэдэнэр манай хүдэлмэри һайн мэдэхэгүй тула түрүүшын бэрхэшээлнүүдтэй ушархадаа ядалдадаг, һүүлээрнь ажалһаа гаража ошоно.

Хоёрдохёор, гэр бүлэ болоһон залуушуулда байра үгэжэ шадахагүй байнабди. Эндэһээ һайн хүдэлжэ байһан залуу басагад хадамда гараад, байха байрагүйдэжэ, ажалаа орхихо баатай болодог, — гээд, үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Тэрэ саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ уһанай, электрын элшэ хүсэнэй таһалдадаг тухай тогтоо. Энээнһээ боложо, комбинат ехэ хохидолдо ородог, үйлэдбэриеэ һаатуулдаг байна. Гадна автомашинануудаар хангахаар хэлсээ баталһан транспортна предприятинуудай уялгаяа дүүргэдэггүй байһые тэрэ шүүмжэлээ.

Һүүлээрнь «Юбилейный» магазинай ахалагша наймаалагша, комсомолой организациин секретарь Л. И. Петрова үгэ абажа, горпромторгын комсомолшуудай ажал хэрэгүүд тухай хөөрэһэн байна. Горпромторгын хүдэлмэрилэгшэд үнгэрһэн табан жэлдэ муу бэшээр ажаллажа гараа. Эндэ комсомолшуудай оруулһан хубита ехэ. Тэдэнэр лэ эдэбхи үүсхэл бадаруулжа, түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлхэ хэрэгтэ нүлөөлнэ.

— Манай «Юбилейный» магазинай коллектив арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ. Бидэнэр партиингаа XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула «КПСС-эй XXVI съездэдэ — 26 габшагай недели» гэһэн уряа үүсхэл гаргаад, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байнабди. Коллективнай байгша онойнгоо түрүүшын һара амжалтатай дүүргээ, — гээд Л. И. Петрова мэдүүлбэ.

Тэрэшэлэн горпромторгын бэшэшье магазинуудай коллективүүд шэнэ табан жэлээ һайнаар эхилэнхэй. Комсомол-залуушуулай - бүхы бригада дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, ана-мана мүрысөөнэ ябана. Социалис мүрысөөнэй дүн арбан хоног бүхэндэ согсологдожо, илагшад моральна, материальна талаар урмашуулагдана. Мүрысөөнэй һүүлшын дүнгөөр зургаадахи магазинай Т. Алексеевагай даадаг комсомол-залуушуулай бригада түрүүлжэ гараа.

Тэрэшэлэн Петрова һурган хүмүүжүүлэгшэдэй дүүргэдэг үүргэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Горпромторгдо бүхыдөө 120 һурган хүмүүжүүлэгшэд хүдэлдэг юм. Тэдэнэр жэл бүри ерэдэг зуу гаран залуушуулые мэргэжэлдээ һургажа, дүй дүршэлөө халан үгэнэ бшуу. Тиихэдэ эндэ наһаараа сасуу аад, хүмүүжүүлэгшэдээр хүдэлдэг залуушуул олон юм.

— Манай магазинуудта нютагаи промышленностиин эд бараан ородог пэшэ. Һүүлэй үедэ шэнэ, һайн юумэнүүд элбэг болонхой. Гэбэшье, дутуу дунданууд олон. Худалдан абагшадта хэрэгтэй эрэ хүнэй дотор хубсаһан, оймһон, мылэ гэхэ мэтэ һаянай ходо дуталдана. Эндэ хэгдэдэг мебелиин шанар тон муу. Үнгэнь худалдан абагшадай эрилтэдэ харюусанагүй. Оёдолой «Туяана» нэгэдэл, Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрика үхибүүдэй болон спортивна хубсаһа һүүлэй үедэ үсөөнөөр гаргадаг болоо. Кировэй нэрэмжэтэ завод электрочайник болон бэшэшье амһарта түсэбэй ёһоор гарганагүй, — гээд тэрэ шүүмжэлбэ.

Улаан-Үдын авиационно заводой суута фрезеровщик Т. И. Федоров үгэ абаба.

— Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй һүүлшын һарануудта «Табан жэлэй түгэсхэл дээрэ — эршэтэ ажал» гэһэн уряата мүрысөөн манай заводто илангаяа хүсэтэйгөөр дэлгэрээ һэн. Заводой цехүүдтэ, үйлэдбэриин участогууд дээрэ энэ илангаяа тодоор мэдэрмээр байгаа. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ түрэл партиингаа XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө эрмэлзэһэн коллективүүд, хүдэлмэришэдэй олонхинь дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байгаа бшуу. Уялга абаал һаа, заатагүи дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ гээшэ ганса тиимэ уряа бэшэ, харин хүдэлмэришэн хүнэй нэрэ хүндын хэрэг ха юм.

Минии хүдэлдэг цехэй коллектившье энэ мүрысөөндэ хам оролсожо, үндэр үрэ дүн туйлан, арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Теэд энэ амжалтадаа манай коллективэй һүүлшын һарануудта илангаяа «шангалжа» хүдэлһэнһөө болоогүй. Манай цех бүхы табан жэл соо һара бүриингөө даабарие сүм дүүргэн хүдэлдэг байһан юм. Завод соохи социалис мүрысөөндэ нэгэтэ бэшэ илажа, түрүү һууринуудта гарадаг байгаабди.

Заводой цехүүдэй болон бүхы коллективэй туйлаһан амжалта табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөнһөө эхитэй.

Арбадахи табан жэлэй бүри эхин дээрэ энэ түсэбөө 3,5 жэл соо дүүргэхэб гэжэ уялга абаа һэм. Тэрэ үедэ энээндэ этигэхэ хүн хомор һэн. Мүн хэды бодожо, тооложо үзөөшье һаа, өөртэмнишье айдаһатай шэнги байгша бэлэй. Гэбэшье заводоймнай 3 мянга гаран хүн энэ үүсхэлыемни дэмжээ. Гиин В. Анпилогов, И. Перевозников гэхэ мэтэ хүдэлмэришэд, минии нүхэд намайгаа ахижа гараһан байха юм. Минии уялгаяа 3 жэл 4 һара соо дүүргэхэдэ, В. Анпилогов 3 жэл 2 һара соо, И. Перевозников 3 жэл 3 һара соо дүүргэһэн байна.

Иимэ туйлалтанууд бүхы минии хүдэлмэришэд нүхэдтэ «һайнаар хүдэлхэ, ехые туйлаха» гэһэн уряа болоһой гээд һанадагоди. «КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха тухай» партиин ЦК-гай тогтоол манайшье коллективтэ ажалай зориг бадаруулжа, социалис мүрысөө эршэдүүлээ һэн.

Мандажа ерээд байһан 1981 оной шэнэ жэл манай ажалай, ажабайдалай намтарта онсо шэнжэтэйгээр бэшэгдэн үлэхэ. Гүрэн түрэмнай, совет араднай илалта түгэс дабшасынгаа үшөө нэгэ алхам хэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлээ эхилбэ. Түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө манай ажалшан арадай эмхидхэһэн социалис мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри улам эршэдэнэ. Энэ дэмбэрэлтэ жабхалан үедэ «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект тунхаглагдаба. Тэрэниис совет арад зомнай халуунаар угтажа, ажалша коллективүүдтээ зүбшэн дэмжэнэ. Мүн коллективтэмнайшье зүбшэн хэлсэлгэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Тэдэ суглаанууд дээрэ хүдэлмэришэднай ажалайнгаа бүхы дутуу дундануудые элирүүлжэ, урдахи зорилгонуудаа хараална, — гэжэ нүхэр Т. И. Фёдоров хэлээ.

Удаань трибуна дээрэ Онохойн модоной комбинадай директор В. Е. Тугутов гаража, «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект бүхы орон доторнай ажалша коллективүүдтэ зүбшэгдэн хэлсэгдэжэ байнхай, бүхы совет арадтаяа тон адляар комбинадаймнай коллектившье тус проектые зүбшэлгын үргэн хөөрэлдөө хэжэ байна, — гэжэ тэмдэглэбэ.

Предприятимнай табан жэлэй түсэб бүхы техникоэкономическа талаараа дүүргэгдэнхэй. Энэ хугасаа соо модоной хиоэдэлэр хэдэг хабтагайнуудые, технологическа зомгоол үйлэдбэрилгэ нилээд үргэдхэгдөө. Эдэ цехүүд һэльбэгдэн шэнэлэгдэжэ, продукци бүтээлгэнь хоёр дахин дээшэлээ.

Комбинадаймнай коллективэй амжалта - хүдэлмэришэдэй эрмэлзэл оролдолгоор, эдэбхи үүсхэлээр туйлагдана бшуу. Манай комбинадай 34 бригада, мастерска дүрбэн участок арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые сүм дүүргэһэн байха юм.

Мүнөө комбинадай захиргаан, партиина, профсоюзна комитедүүд предприятиингаа социальна хүгжэлтын түсэб зохёон хараалан хай. Тэрэ түсэбэй ёһоор, зургаан мянган дүрбэлжэн метр гэр байра, магазин, поликлиникэ, хүүгэдэй сад-ясли гэхэ мэтэ барилга хэгдээ. Мүн хампабаримнай ажахы нилээд үргэдхэгдэн хүгжөөгдэжэ, хүсэндөө орожо байнхай. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд ашаар хүдэлмэришэдэй ажалһаа гаралга нилээд үсөөрөө.

Һүүлэй үедэ бидэ хоёр комплектнэ автопоезднуудые хүдэлгэжэ эхилэнхэйбди. Тэрэнэй ашаар зуу гаран мянган түхэригэй экономическа ашаг олзо абтаа. Эндэ шэнэ маркын автомашинануудһаа бүридхэгдэһэн 22 автопоезд хүдэлгэгдэнэ. Гэбэшье энэ үшөөл манай эрилтые гүйсэд хангана гэхын аргагүй.

— Мүнөө үеын эдир шүүлые ажалда дуратайгаар һургаха талаар республикымнай һургуулинууд горитой ехэ ажал ябуулдаг юм, хэдыхэн жэлэй саана һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудта ажал хүдэлмэриин амта үзэһэн хүбүүд, басагад мүнөө ажалай түрүүшүүл болонхой, зүблөөндэ хабаадаһадань, багшанарай баясахань ойлгосотой бэзэ, — гээд, Эдир натуралистнуудай республиканска станциин директор М. К. Чебунина үгэеэ эхилбэ. — Жэл бүри республикын тарялан дээрэ, фермэнүүдтэ, завод, фабрикануудта 50 гаран мянган һурагшад ажалай дүршэлтэй болохоһоо гадна, түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулдаг байна. Зэдын районой һургуулинуудта үхибүүдые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдадаг. Ганса үнгэрэгшэ зун тус районой һурагшад 320 гектар талмайн ургаса хаpyyһалһан, 8 мянган центнер набша намаа бэлэдхэһэн, 134 мянган толгой хони хайшалһан, 32 мянган хурьга түлжүүлһэн габьяатай. Хоринн, Түнхэнэй, Бэшүүрэй районуудай һургуулинуудта элдэб һонирхолтон конкурснууд үнгэргэгдэдэг. Кабанскын районой һургуулинуудта эдир механизаторнууд һайнаар бэлдэгдэдэг. Һүүлэй үедэ һургуулинуудай мастерскойнууд һайн түхеэрэлгэнүүдээр хангагдана. Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлени нютагайнгаа һурагшадта нарай хурьгадые түлжүүлхэ харюусалгата даабари үгэһэниинь. тэдэнь мэргэжэлтэ малшадһаа дутуугүйгөөр оролдожо, үндэр дүнгүүдые туйлаһан юм. Энэ дүршэлыень Хорини районой Үдын дунда һургуулиин болон бусад һургуулинуудай һурагшад дэмжээ һэн. Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхозой, Торинн совхозой хүтэлбэрилэгшэд һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудта, ажалай амаралтын лагерьнуудые эмхидхэлгэдэ саг үргэлжэ анхарал хандуулжа байдаг. Харин тиихэдэ Загарайн, Прибайкалиин районуудай ажахынуудай, авиазаводой, прибор бүтээлгын заводой хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала асуудал анхардаггүй, эдиршүүлые ажал хүдэлмэридэ элсүүлгые хэрэгсээдэггүй гэжэ үгэ хэлэгшэ шүүмжэлбэ.

— Манай районой худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд арбадахи табан жэлэй түсэбһөө гадуур 163 мянган түхэригтэ эд бараа худалдаа, үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ нилээд ехэ амжалтанууд туйлагдаашье, үе саг урдамнаи шэнэ эрилтэнүүдые табина, — гэжэ Хоринн районой нүүдэл магазинай жолоошон-наймаалагша Н. Н. Бородин мэдүүлбэ. — Би өөрөө наймаалагшаар 1977 оной июнь һараһаа ажалланаб, хэрбээ түрүүшээр һарадаа 5 мянган түхэригтэ эд бараа худалдаха түсэбтэй байһан һаа, мүнөө һарын туршада 10 мянган түхэригэй наймаан хэгдэнэ. Жэл бүри малшадай, таряашадай байдал һайжаржа, мүнөө ажалшад хибэс, телевизор транзистор, машина болон бусад үнэтэ эд бараа захина. Теэд эдэ захилнуудынь бүхыдөө бэелүүлэгдэнэ гэхын аргагүй. Минии хангадаг Анаагай совхозой малшад олон тоото гүүртэнүүдтэ ажаллана, партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана, энэ тэмсэлдэнь мүн баһа хубитаяа оруулхые оролдоноб. Энэ хүшэр хүндэ үбэлжэлгын үедэ малшадые тон шухала зүйлнүүдээр дутаахагүй гэжэ оролдохош. Теэд түсэбөө дүүргэхэдэш, даабари ехээр үгэхэдөө, худалдаха эд бараа нэмэжэ үгэдэггүйнь гайхалтай.

Түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ Шэтын областиин делегациие хүтэлбэрилэгшэ Шэтын облпрофсоведэй түрүүлэгшэ В. И. Строкин үгэ хэлэхэдээ, заншалта мүрысөөнэй үрэ дүнгүүд дээрэ тогтоһон байна.

Зүблөөн дээрэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов үгэ хэлэхэдээ, республикын ажалшадай үмэнэ арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ асари ехэ зорилгонуудай табигдажа байһан тухай тогтобо. 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ манай республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол бэелүүлхэ хэрэгтэ, партиин болохоёо байгаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ республикын ажалшад бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ ёһотой, — гээд, үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

МҮНӨӨДЭР—АЭРОФЛОДОЙ ҮДЭР

ЭХЭ ОРОНОЙ ХҮСЭТЭ ЖЭГҮҮР

Манай орон дотор агаарай транспорт хадаа хүнүүдые зөөхэ талаар хоёрдохи һуурида ороно. Мүнөө Аэрофлодой харгы замууд 3600 хото город болон һууринтой холбоно. Агаарай харгы замай утань 1 миллион километртэ дүтэлөө. Граждан авиациин хүрдэн түргөөр хүгжэжэ байна. Зүгөөр энэ хэдэн тоо, баримтануудые элирхэйлэн харуулна.

Арадай ажахыда авиацие хэрэглэхын хэмжээгээр нэгэшье орон Советскэ Союзтай тэнсэжэ шадахагүй байна. Манай Граждан авиациин министерствэ мэдээсэбэ. Авиаторнуудай туһаламжаар хабсаралгын оршо шухала хүдэлмэри бэелүүлэгдэнэ, электро-дамжуулгын линиинүүд татагдана, хоолой сорьонууд баригдана, мульбэтэ далайгаар корабльнуудые хүтэлэн ябуулна. Геологуудта, загаһашадта, медигүүдтэ, эрдэмтэдтэ летчигууд ехэ туһа хүргэдэг.

Арадай ажахыда авиацие хэрэглэхэ табан жэлэй түсэб болзорһоо урид — 1980 оной августын 1-дэ дүүргэгдэһэн байгаа. Зорюулагдаһан газартань дары абаашагдаха ёһотой 14 миллионһоо дээшэ тонно ашаа Аэрофлодой самолёдууд зөөбэ. Сибириин, Алас-Дурна зүгэй нютагуудта агаарай транспорт илангаяа хурдан түргөөр хүгжөөгдэнэ. Эндэ тэдэ арадай ажахын һалбаринуудые хангалгын хэрэгсэлнүүдэй хахадһаа үлүү хубинь бэелүүлэгдэдэг юм.

Хүдөө болон ой модоной ажахынуудта 400 миллионһоо үлүү гектар газар агаарһаа элдэб бордоосонуудаар бордоогдоно. Мүнөө хүдөө ажахын авиациин самолёдуудаар химическэ үтэгжүүлэгшэнүүдые оруулха нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Нёдондо жэл Аэрофлодой самолёдууд 104 миллион шахуу хүниие зөөһэн байгаа гэжэ Граждан авиациин министерствэ мэдээсэбэ.

Партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектээр хүнүүдые агаарай транспортаар зөөлгын хэмжээе 1,3 дахин үргэдхэхөөр хараалагдана. Энэ зорилгые бэелүүлхэ бүхы арга боломжо Аэрофлодто бии. Шэнэ аэродромуудые, аэровокзалнуудай комплекснуудые бариха үргэн ехэ программа бэелүүлэгдэнэ. Сибирь, Алас-Дурна зүг болон холын Хойто зүгтэ байгуулагдажа байдаг хото городуудые авиаторнуудай хангалгын үүргэ нүлөөн улам үргэдэжэ байна.

Хэрэгтэй газартань хүргэхын тула буунгүй ниидэхэ арга олгоһон агаарай шэнэ лининүүд нээгдэнэ. Эдэ бүгэдэ хүн зондо ехэл таарамжатай юм. Хүн бүхэн шадаал һаа түргөөр, аятай зохидоор, таарамжатай һайнаар ниидэжэ, зорһон газартаа хүрэхые хүсэдэг гээшэ. Эгээл ниимэһээ ИЛ-62, ТУ-154, ТУ-134 түхэлэй ууҗам салуу, таарамжатай зохид машинануудаар хүнүүдые зөөлгэ жэлһээ жэлдэ үргэдэжэ байна бшуу. Үнгэрһэн жэлэй һүүл багта ИЛ-86, ЯК-42 түхэлэй шэнэ самолёдуудаар хүн зонниие зөөжэ эхилбэ. Нютагай агаарай замуудта самолёдуудай паркые шэнэдхэн һэльбэхын тула ехэ юумэн хэгдэнэ.

Гансал мүнөө үеын машинанууд, онсоһон техникэ бэшэ, харин дурһал шадабаритай мэргэжэлтэд Граждан авиациин амжалтые хангадаг гээшэ.

— Манай дээдэ һургуули Аэрофлодто, социалис болон хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй авиакомпаниинуудта мэргэжэлтэдые бэлдэдэг юм, — гэжэ Граждан авиациин академиин начальнигай уялга гүйсэдхэгшэ Н. Соколов хөөрэнэ. — Энд лётчигуудай мэргэжэл шадабарияа дээшэлүүлхэ, хүтэлбэрилэгшэд, эмхидхэлшэд — управлениинүүдэй начальнигууд, авиапредприятиинуудай, агаарай онгосонуудай хүтэлбэрилэгшэд һурадаг.

Академидэ хэшээлнүүд түхэреэн сүүдхэдэ үнгэргэгдэнэ. Эндэ һурагшад теоретическэ эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлхэһээ гадна, агаарай онгосонуудые жолоодохо шадабари һурадаг.

Граждан авиациин академи 25-һаа дүтэ жэл соо хүдэлжэ байна. Энэ үе соо тэндэ олон мянган мэргэжэлтэд бэлдэгдэһэн юм.

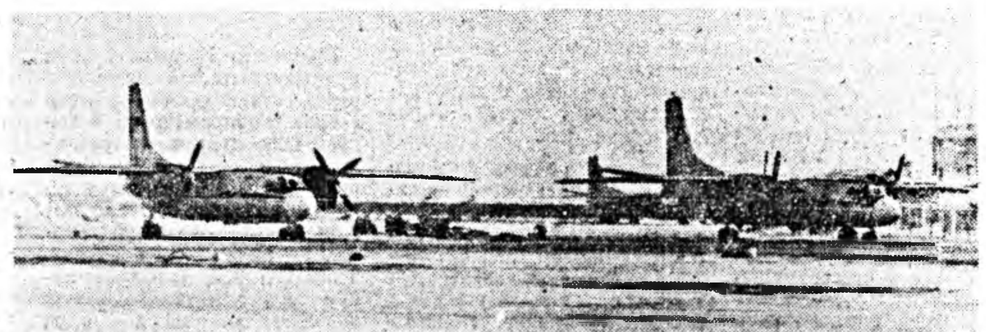
Аэрофлодой командно-хүтэлбэрилгын, ниидэлгын, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдые олон зэргын 20 гаран дээдэ болон тусхай дунда һургуулинууд бэлдэдэг юм. Мүн институдта, училищануудта бэлдэгдэнэ.

Пилот хадаа Аэрофлодой гол мэргэжэлтэн болоно. Эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хараада абажа, түүнииие һурган бэлдэлгэдэ гэритэй хубилалтанууд оруулагдана. Мүнөө зариим училищанууд ТУ-134, ЯК-40, АН-24 түхэлэй самолёдуудаар һурадаг байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Граждан авиациин дээдэ һургуулинууд, училищанууд Аэрофлодто шэнэ мэргэжэлтэдые бэлдэжэ эхилээ. Эдэнь агаарай ниидэлгые хүтэлбэрилэн жолоодохо автомат онһон түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэлгэ, аэропортнуудые онһожоруулха түхеэрэлгэнүүд, ниидэлгые хүтэлбэрилэгшэ инженернүүд, техникүүд, ашаа зөөхэ албанай диспетчернүүд болоно.

(ТАСС)

АВИАТЕХНИГҮҮДЭЙ АЛБАН

Репортаж

Томск, Эрхүү болон бусадшье хото хүрэтэр, БАМ-ай барилгашадта ошодог самолёдуудые техническэ талаар хангалга илангаяа орёо нарин хэрэг гээшэ.

Олон жэлдэ залуу үетэндэ мэдэсэ шадабаряа дамжуулан, хүнгэн бэшэ хүдэлмэриингөө нюусые сүм тайлбарилжа үгэдэг үнинэй мэргэжэлтэд авиабазада олон ааб даа. Тэдэнэй тоодо үнинэй техник-бригадирнууд В. А. Бронников, В. В. Миронов гэгшэдые нэрлэлтэй. Хэрбээ Бронниковой самолёдһоо ямар нэгэн деталь, приборые абажа шалгаад, һөөргэнь тодхохо уялгатай һаань, Мироновынь авиационно ба радиоэлектронно түхеэрэлгэнүүдэй лабораторидо тус деталь ба прибор шэнжэлэн үзэдэг, саашадаа ашаглахада болохо гү гэжэ тодорхойлдог. Эрхим мэргэжэлтэдэй тоодо техник А. Г. Деменков, механик С. А. Предтеченский, 1-дэхи классай моторист Ю. Н. Андреев гэгшэд мүн лэ нэрлэгдээ һэн.

Эдэнэрэй дүүргэдэг уялганууд тухай мэдэжэ абахын тула нэгэ халаанай хүдэлмэритэй танилсаха гэжэ шиидэбэбди. Тээ саана, АН-24, ИЛ-14 самолёдууд ниидэлгэдэ бэлдэгдэнэ. Нэгэнэйнь хажууда дулаа үгэдэг түхеэрэлгэ тодхогдонхой, бүдүүн хоолойгоор дулаан агаар пассажирнуудай һуудаг салон руу, пилодуудай кабина руу дамжуулагдан, дулаасуулагдана. Нүгөөдынь дэргэдэ шэнгэн түлишэ, тоһо гэхэ мэтые самолёдто хэжэ байһан технигүүд һаха һалаг хойшо урагшаа гүйлдэнэ. Һалхинда үлеэлгэжэ, хоротойхон жабарта шэмхүүлһэн нюурнуудынь уб улааханууд, һанаагаа зобонгёор, забда сүлөөгүй ажаллажа байгшадһаа холодон, намдууханаар, нарин нягтаар, яаралгүйгөөр хүдэлжэ байһан нүгөө бүлэгтэ ошобобди. Эндэ АН-24 самолёт шалгагдажа байба. Халаанай начальник Г. В. Халтанов, бригадир-техник А. Е. Худин гэгшэдэй даадаг участогай хүдэлмэри хэзээдэшье жэшээтэ һайнаар ябуулагдадаг. Тиигэншьегүй яахаб. Тон лэ харюусалгатай үүргэ дүүргэжэ байһанаа гүйсэд мэдэрнэ бшуу. Эдэнэрэй ажалдаа һаланһаар, хайша хэрэг хандаа һаа, аймшагтай гэнэ усал—агаарай аварi болохо ха юм. Саг үргэлжэ түрүүшүүлэй зэргэдэ ябалсадаг коллективэй гэшүүд арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые 3 һараар уридлан дүүргэһэн байна. Мүн лэ шэнэ табан жэлые амжалтатайгаар угтажа, январь һарынгаа түсэбые 117 процент дүүргэжэ амжаа.

— Самолёдой «зүрхыень» — нэгэ двигателиень шэнээр һэлгэхэ гэжэ шиидэбэбди. Нүгөөдыень сэбэрлэхэ, тоһодохо, деталь бүхэниинь шалгаха хэрэгтэй, — гэжэ тэдэнэр хөөрэнэ.

Улаан, хүхэ проводанууд, жэжэ бужа шүрэб гайканууд, тодо нарин приборнууд нюдэ зэрэлжүүлхээр олон. Самолёдой салондо оробобди. Пассажирнуудай һуудаг креслэнүүд сэбэр бүдөөр бүригдэнхэй, сонхонуудтань шэнэ хүшэгэнүүд. Пилодой кабинада хүйтэн. Эгээл энээхэн штурвалда һууһан лётчик рейсдэ гарахынгаа урда зүрхэ сэдьхэлээ долгисуулдаг, баясадаг ёһотой. Хүн бүхэн огторгойтой ханилжа шадаха бэшэ ха юм даа. Эрхүүгэй политехническэ институт дүүргэһэнэй удаа эндэ техническэ шалгалтын таһагай инженерээр хүдэлдэг Ю. Б. Онгоржонов самолёт жолоодолгын элдэб аппаратурнууд, приборнууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэнэ, авиатехнигүүдэй зүгһөө саг үргэлжын шалгалта хэрэгтэй гэжэ ойлгуулна.

Тус халаанда 10 хүн хүдэлдэг. Олонхинь ажалайнгаа намтарые мотористаар эхилээд, мэргэжэлээ дээшэлүүлһэнэй ашаар технигүүдэй, заримань механигуудай мэргэжэлтэй болонхой. Жэшээлхэдэ, хореод жэлдэ таһалгаряагүй, оролдосотой наринаар ажаллажа, Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор шагнагдаһан А. Е. Худин авиатехникэ тушаа онсо мэдэсэгүй эндэ ерэһэн юм. Уданшьегүй ойлгомсор һүбэлгэн, эмхидхэлэй ульһа залитай комсомолец һуралсалай-тренеровочно отрядта эльгээгдэжэ һуралсалаа амжалтатай дүүргэһэн. Тиин технигээр, удаань техник-бригадираар дэбжүүлэгдээ. Уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын талаар дурадхалнуудые оруулхадань, тэдэнь олоной зүгһөө һайшаагдажа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн юм. Эрхим энэ мэргэжэлтэндэ, мүн бусадшье авиатехнигүүдтэ «Агаарайтнай зам арюун байг лэ!» гэжэ үреэгээ бэлэйбди. Юуб гэхэдэ, энэ замай хэзээдэшье дардам сэбэр байха хэрэгтэ авиатехнигүүд гол хубитаяа оруулна бшуу.

Хабарайхидал сэнхир сэгээн огторгойн уудамда үлгыдүүлэн тамарһан самолёдые адаглан һайхашаажа зогсонобди. Жэгүүр далита шубууе һануулһан дүрэнь уданшьегүй нюдэнэй хараанһаа алдагдажа, хүбэн, сагаан үүлэнэй саагуур орошобо.

— Һанаа алдамаар һайхан үзэгдэл гү? Арсалтагүй. Гэбэшье агаараймнай онгосонууд манай сэхэ «туһаламжагүйгөөр» ниидэдэггүй юм шуу, — гэжэ авиабазын техническэ шалгалтын таһагай начальник В. М. Горинский саг дары мэдүүлээ һэн.

Газар дээрэхи албанайхид гэгдэдэг коллективэй ажал хэрэг тухай юрэнхы мэдэсэтэй болохын тула хэдэн хүнтэй хөөрэлдэбэбди. Улаан-Үдын авиапредприятиин хүдэлмэриин урагшатайгаар ябуулагдаха, пассажирнуудые ба ашаа зөөхэ даабаря гүйсэд дүүргэхэ хэрэгтэнь эндэхи авиационно-техническэ баазын хүдэлмэрилэгшэд шухала хубитаяа оруулалсадаг. Самолёт болон вертолёдуудые техническэ талаар хангажа, ниидэлгэнүүдтэ бэлдэхын тула хоёр ондоо участок болон хүдэлмэреэ эрхилдэг. Ээлжээтэ рейсһээ бусажа ерээд, һөөргөө агаарта гараха байһан самолёт ба вертолёдуудые оперативна участогта хүдэлэгшэд шалгадаг, харуулдаг юм. Эндэ түхэреэн сүүдхын туршада хүдэлмэри таһалдадаггүй. Харин нүгөөдэ участогтань анхан хараалагдаһан болзорой туршада (хэдэн зуун часай гэхэ гү, али тусхайлан хэлэбэл, һарын туршада) ниидэһэн агаарай онгосонууд нарин хёрхоор шалгагдажа, бүхы детальнуудайнь бүрин бүтэниинь тодорхойлогдодог, сэбэрлэгдэдэг. Тиихэдэ МИ-2, МИ-8 вертолёдуудые, АН-2 самолёдуудые заһабаридаг түхеэрэлгэнүүд ами амяараа тодхогдожо, бүхэли хоёр цех болон хубаарна. Гурбадахи цехтэнь АН-24, ИЛ-14 самолёдууд ээлжээтэ шалгалтаяа гарадаг. Холын рейснүүдтэ, онсолбол, Красноярск,

Г. ДАШЕЕВА,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Шалгалтын техническэ таһагай ахалагша инженер В. А. Фукс. 2. Ниидэлгэдэ бэлэн болгогдоо. 3. Вертолёдуудые заһабаридаг техник-бригадир В. В. Хадеев, техник М. А. Зайцев гэгшэд.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Февралиин 8-һаа 15 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.15 — «Будильник». 10.15 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 11.15 — «Элүүр энхын булан» гэжэ программын почто. 12.00 — «Үглөөнэй почто». 12.30 — «Советскэ Союз хилын саанахи айлшадай һанамжада». 12.45 — «Хүгжэмтэ киоск». 13.15 — «Доной коммунистнууд». 4-дэхи дамжуулга. «Үүсхэл». 14.00 — Бүмбэгэтэй хоккейгээр дэлхэйн чмпионат. Норвеги — СССР. (2-дохи тайм). Хабаровскһаа дамжуулга. 14.45 — «Хүдөөгэй час». 15.45 — «Мүнөөдэр—Аэрофлодой үдэр». 16.15 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 17.15 — Фигурна һолжоролгоор Европын чемпионат. Эхэнэрнүүд. Австриһаа дамжуулга. 18.00 — Уласхоорондын һонин. 18.45 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Крылья Советов» — СКА (Л). (2-дохи ба 3-дахи үенүүд). 20.15 — «Ойн үльгэрнүүд» — мультфильм. 20.40 — «Энеэдэн ба ханяадан». Останкинадахи концертнэ студида болоһон зугаата үдэшэ. 22.00 — «Время». 22.30 — Европын эрхим фигуристнуудай бэлиг шадабарине харалга. Австриһаа дамжуулга. 01.00 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 18.45 — Соносхолнууд. 18.55 — Үхибүүдтэ. Мультфильмнүүдэй программа.

Москва. 20.00 — Белоруссиин ССР-эй гүрэнэй хатарай ансамблиин концерт.

Улаан-Үдэ. 20.25 — Телевизионно баримтата фильмүүдэй программа. 21.25 — «Даниил Гранин хөөрэнэ». 22.25 — «Рикошедээр буудалга» — киноочерк.

Москва. 22.35 — «Хүгжэм тухай хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэбди».

ПОНЕДЕЛЬНИК, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Горожане» — уран һайханай фильм. 11.30 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.30 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Ерээдүйтэй уулзалга». Телевизионно баримтата фильм. 16.20 — «Звездочет» — тележурнал. 17.05 — «Эжын һургуули».

Улаан-Үдэ. 17.35 — Шэнэ һонин. 17.45 — «Спортын һонин». 18.00 — «Театртай уулзалга» (буряадаар). 18.40 — «Барилга ба архитектура» — киножурнал.

Москва. 18.50 — «Зураг бүридэнь — наран!». 19.05 — «Түсэбтэ табан жэл ба коллектив». 20.00 — КПСС-эй XXVI съездые угтуулан. Украинын ССР-эй телевидениин программа. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий үгэ хэлэхэ. «Табан жэл тухай үгэ» — баримтата фильм. Искусствын мастернуудай концерт. 22.00 — «Время». 22.35 — «Киногой һонин». 23.15 — «Федор Достоевский» — баримтата фильм. 23.45 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат «Торпедо» — ЦСКА. Горький хотоһоо дамжуулга. Забһартань — 00.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.35 — «Аркадий Гайдарай номой хубиһ заяан». 18.30 — Хүнгэн атлетикээр СССР-эй чемпионат. Минскһээ дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 18.50 — Соносхолнууд. 19.00 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүдэй программа. 20.00 — «Алдарта Байгал» — киноочерк. 20.20 — «Супруги Орловы» — уран һайханай фильм.

ВТОРНИК, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Белые ночи» — уран һайханай фильм. 11.35 — «Ан амитадай ажамидарал». 12.35 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Ороной студинуудай телевизионно баримтата фильмүүдэй программа. 16.20 — Арадай инструментнүүдэй концерт. 16.50 — «Залуушуулай адресүүд».

Улаан-Үдэ. 17.50 — «Рига» — киноочерк. 18.00 — «Электрын элшэ хүсэ алмаха» гэһэн дамжуулга.

Москва. 18.45 — «Хүхюун потенүүд». 19.00 — Бүмбэгэтэй хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. СССР — Финлянди (2-дохи тайм). Хабаровскһаа дамжуулга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — программа (буряадаар).

Москва. 20.25 — «Хүн ба хуули». 20.55 — «Карл Маркс. Молодые годы» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 22.00 — «Время».

Улаан-Үдэ. 22.35 — «Хэн түрүүлнэб?» — залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга (үнгэтэ). 23.45 — «Дуун — минии хуби заяан». Фильм-концерт.

Москва. 24.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.50 — «Ерээдүйтэ тээшэ дабшалга» — телевизионно баримтата фильм.

СРЕДА, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Мультфильмнүүдэй программа. 10.35 — «Карл Маркс. Молодые годы» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 11.10 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүдэй программа. 16.40 — «Түрэл байгаалимнай». 17.00 — «Һурган хүмүүжүүлэгшэ» — тележурнал.

Улаан-Үдэ. 17.30 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 18.10 — «Байгал» — программа.

Москва. 18.40 — «Манай адрес — Советскэ Союз». Ашхабадһаа дамжуулга. 19.05 — «Горнистнууд, харюусагты!». 19.35 — Мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — Совет дуунуудай концерт. 20.15 — «Время» программын почто. 20.50 — «Карл Маркс. Молодые годы» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — М. В. Келдышэй түрэһөөр 70 жэлэй ойдо: «Мстислав Келдыш» — баримтата фильм. Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент П. Н. Федосеев оролто үгэ хэлэхэ. 23.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.30 — «Шатарай һургуули». 18.00 — «Бага наһанһаа үг гарбалтайб». А. Фадеевэй уран зохёол.

Улаан-Үдэ. 18.40 — «Почитайка». 19.10 — Соносхолнууд. 19.20 — Баримтата фильмүүдэй программа. 20.00 — «Агитаторнууд ба политинформаторнуудта туһаламжа».

ЧЕТВЕРГ, 12

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Горнистнууд, харюусагты!». 10.35 — «Карл Маркс. Молодые годы» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 11.45 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Хэзээдэ түрүүшын зэргэдэ» — телевизионно баримтата фильм. 16.50 — «Ород хэлэн». 17.20 — «Хүхюун уриладаан».

Улаан-Үдэ. 18.05 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.20 — «Байгал» — программа. 18.45 — «Проект зүбшэн хэлсэнэбди» гэһэн циклһээ.

Москва. 19.00 — Бүмбэгэтэй хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Швеци — СССР (2-дохи тайм). Хабаровскһаа дамжуулга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — Тбилиси хотын уран һайханай бүлгэмүүдэй коллективүүдэй концерт. 20.25 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 20.55 — «Карл Маркс. Молодые годы» — телевизионно уран һайханай фильм (3-дахи сери). 22.00 «Время». 22.35 — «Зохёохы ажалтанай хани харилсаан». «Саянай галханууд» — совет хүгжэмэй 2-дохи фестиваль. 23.45 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» — ЦСКА. Забһартань — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ПЯТНИЦА, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Манай дурагай уран шүлэгүүд». 10.35 — «Карл Маркс. Молодые годы» — телевизионно уран һайханай фильм (3-дахи сери). 11.10 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Үрэмдэгшэд тухай телевизионно баримтата фильм. 16.40 — «Москвагайхид — партиин съездэд».

Улаан-Үдэ. 17.10 — «Байгал». — программа.

Москва. 17.40 — Биатлоноор дэлхэйн чемпионат. 10 км. Финляндиһаа дамжуулга. 18.20 — КПСС-эй XXVI съездын делегат, Социалис Ажалай Герой, «Донбассметаллургмонтаж» гэжэ трестын бригадир П. Т. Медведковский тухай очерк. 18.35 — «Онтохондо айлшаар». «Лоскутик ба үүлэхэн» — мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — КПСС-эй XXVI съездые угтуулан. Казахай ССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ С. Н. Имашев үгэ хэлэхэ. «Жэгүүртэ дэлисэн» — баримтата фильм. Искусствын мастернуудай концерт. 22.00 — «Время».

Улаан-Үдэ. 22.35 — «КПСС-эй XXVI съездын делегадууд тухай хөөрэнэбди» (буряадаар).

Москва. 23.25 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.40 — «Студида гүйсэдхэгдэһэн найман дуун». Останкинадахи концертнэ студида уласхоорондын эстрадын программа дамжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.10 — «Эдиршүүлэй уран бүтээл».

Улаан-Үдэ. 17.40 — «Комсомолой эдэбхитэдэй һургуули». 18.10 — «Физкультура — гэр бүлын хэрэг» — киноочерк. 18.20 — «Танай понирходог юумэн». 18.50 — «Манай концертнэ зал». 19.10 — «Манай хото — манай гэр». 19.40 — «Манай бишыхан аад, уялалгатай хүнбүүд» — киноочерк. 19.50 — «Танай сэшэгүүдээр». 20.20 — «Литвагай цирк» — телевизионно фильм. 22.00 — «Ермек Серкибаев дуулаха» — фильм-концерт.

Москва. 22.35 — «Балет тухай». Анна Павлова.

СУББОТО, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «АБВГДейка». 10.35 — «Түрэлхидтэ зорюулагдаһан дамжуулга».

Улаан-Үдэ. 11.20 — «Факел». 11.50 — «Арадай уран бүтээл» — телефестиваль. Улаан-Үдын авиационно заводой уран һайханай бүлгэмэй коллективэй концерт.

Москва. 12.50 — «Спортлотогой». 7-дохи тираж. 13.00 — Энээнииэ таанад ла дахат». Залуу уралан наряжуулагшадай конкурс. 13.45 — «Манай адрес — Советскэ Союз». Ленинградһаа дамжуулга. 14.30 — «Наранай нөөсэ баялиг». 15.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 15.45 — Бүмбэгэтэй хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. СССР — Норвеги (2-дохи тайм). Хабаровскһаа дамжуулга. 16.30 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 17.30 — «Малахитовая шкатулка» — мультфильм. 17.50 — «СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тушаа партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэнэбди». Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летунов хөөрэлдөө хэхэ. 18.20 — СССР-эй арадай артистка Е. Образцовагай концерт. 19.05 — «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков уласхоорондын асуудалаар хөөрэлдөө хэхэ. 19.50 — М. Гараева. «Хозяйка» — Киев хотын Леся Украинкын нэрэмжэтэ академическа Түрэлэй театрай фильм-зугаа. 22.00 — «Время». 22.35 — Н. Тимофеевагай, А. Эйзенэй, Т. Синявскаягай, Н. Сорокинагай, Ю. Владимировай ба бусадай хабаадалгатай искусствын мастернуудай концерт. 23.50 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 11.20 — «Дэлхэйн арадай уран бүтээл». 11.50 — «Һайн шанартай эд бараа элбэг ехээр гаргаха». 12.20 — «Уран зураашад тухай хөөрэлдөөн». РСФСР-эй габьята уран зурааша А. Шилов.

Улаан-Үдэ. 12.50 — «На горе стоит гора» — уран һайханай фильм. 14.00 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

ВОСКРЕСЕНИ, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.45 — «Будильник». 10.15 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 11.15 — «Элүүр энхэ байлга». 12.00 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа. 12.30 — «Королева риска» — эрдэм далгарүүлгын фильм. 12.40 — «Хүдөөгэй час». 13.40 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.10 — А. Тур. «Лунная соната». Москвагай М. Н. Ермоловагай нэрэмжэтэ театрай фильм-зугаа. 16.30 — «Соль земли Американской» — телевизионно баримтата фильм. 17.30 — Спортын программа: 1. Конькигаар урилдаагаар дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. Ослоһоо дамжуулга. 2. Бүмбэгэтэй хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Финлянди — СССР (2-дохи тайм). Хабаровскһаа дамжуулга. 18.45 — «Арадай эзэгэнүүд». 19.00 — Уласхоорондын һонин. 19.45 — Мульт фильм. 20.00 — «Ветерануудтанаада» — хүгжэмтэ программа. 21.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 22.00 — «Время». 22.35 — «Хүхюун хүбүүн». Залуушуулай программа. 23.50 — Шэнэ һонин.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

СПОРТ

ТОБШОХОНООР...

ДЗЮ-ДО. Залуушуулай дунда дзю-догоор «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй советэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Вильнюс хотодо боложо байна. ЛВРЗ-гэй спортклубай түлөөлэгшэд Олег Зайцев, Павел Раков, Александр Маняшин, мүн Николай Кириков («Труд») гэгшэд республикынгаа спортын нэрэ хүндые хамгаалжа байна.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй советэй мүрысөөн Кисловодск хотодо эхилбэ. Тус бүлгэмэй Россин советэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, манай республикын хүнгэн атледүүд Ольга Рымарева, Наталья Соболева, Сергей Антонов болон бусад энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадана.

ТЕННИС. Физкультурын эхин шатын коллективүүдэй дунда столой теннисээр Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн нарин сэмбын комбинадай спортзал соо болобо. Мүрысөөнэй дүнгүүдээр багшанарай институдай суглуулагдамал команда илаа. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай теннисистнүүд хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Буряадай филиалай хүдэлмэрилэгшэ спортын мастерта кандидат Татьяна Пурбуева эхэнэрнүүдэй дундаһаа шалгарба. Технологическа институдай командын гэшүүн Ирина Филиппова хоёрдохи һуурида гараа. Светлана Намжилон гурбадахи байра эзэлээ.

ДОСААФ-ай инструктор Виктор Бунаев эрэшүүл сооһоо эрхимлэбэ. «Электромашина» заводой комсорг спортын мастер Юрий Кушнарев хоёрдохи һуури эзэлбэ. Владимир Песков гурбадахи һуурида гараһан байха юм.

ШАТАР. «Спартак» бүлгэмэй областной советэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо байна. Табан нааданай һүүлээр нэгэдэхи разрядтай В. Цыреннимаев түрүү һуури эзэлжэ ябана, А. Шагжиев, В. Назимов гэгшэд удаадахи һууринуудта дабшана.

ХОККЕЙ. Бүмбэгэтэй хоккейгээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлһөөр. Энэ жэлэй мүрысөөндэ 8 команда хабаадана. Улаан-Үдын авиационно заводой хоккейстнүүд [illegible] «Ремонтник», «Буревестник» бүлгэмэй командануудые тус тустань 11 : 2, 5 : 1, 5 : 1 тоотойгоор шүүгээд, түрүү һуури эзэлжэ ябана. «Буревестник» бүлгэмэй хоккейстнүүд Хэжэнгын «Юностиие» — 5 : 4, Шэнэ-Бэрээнэй «Урожайие» 1 : 2, ВОГ-ой командые 9 : 3 тоотойгоор илаһан байха юм.

БИАТЛОН. РСФСР-эй арадуудай үбэлэй VII спартакиадын тооссоогоор биатлоноор Алас-Дурна зүгэй зоной мүрысөөндэ хабаадахаяа манай республикын суглуулагдамал команда Южно-Сахалинск ошобо. С. Горшков, А. Шнитов, А. Шандуров, М. Худяков, О. Романов, Б. Болдырев, В. Носков болон бусад манай командын бүридэлдэ ороно.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-да». «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» — суглуулбари. «Алдуу хэхэ эрхэгүй зон» — П. Казариновай корреспонденци. Указ.

Хоёрдохи ба гурбадахи хуудаһануудта. «Түрүү дүй туршэлые — шэнэ табан жэлэй аша туһада» — республикын арадай ажахын түрүүшүүлэй зүблөөнэй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «БурЦИК-гай хүндэтэ гэшүүн» — Л. Вахрамеевагай корреспонденци. «Шэнэ һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа ильгээһэн тобшо мэдээсэлнүүд. Телевиденин программа. Соносхолнууд.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.
Н-03327. Заказ № 33. Индекс 5901.